

ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΠΑΤΡΩΝ
UNIVERSITY OF PATRAS

ΣΧΟΛΗ ΑΝΘΡΩΠΙΣΤΙΚΩΝ ΚΑΙ ΚΟΙΝΩΝΙΚΩΝ ΕΠΙΣΤΗΜΩΝ

ΤΜΗΜΑ ΜΟΥΣΕΙΟΛΟΓΙΑΣ

ΠΤΥΧΙΑΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ:

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΤΗΣ
ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ
ΕΛΛΑΔΑ

ΕΠΙΒΛΕΠΩΝ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ: κα ΓΙΑΝΝΟΥΚΟΥ ΙΩΑΝΝΑ

ΦΟΙΤΗΤΡΙΑ: ΛΟΥΚΑ ΣΤΑΜΑΤΙΝΑ

ΠΥΡΓΟΣ, 2020

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η παρούσα πτυχιακή εργασία με τίτλο «Το Εκπαιδευτικό Σύστημα της Ελλάδας στο Θέμα του Τουρισμού» εκπονήθηκε στα πλαίσια της ολοκλήρωσης για την λήψη του πτυχίου μου από το Τ.Ε.Ι Πύργου τμήμα Διοίκησης, Οικονομίας, Επικοινωνίας, Πολιτιστικών & Τουριστικών Μονάδων. Η ανάληψη της έγινε τον Ιούλιο του 2019, με υπεύθυνη καθηγήτρια την κ. Γιαννούκου Ιωάννα. Η ολοκλήρωση της έγινε εντός των ορίων, από το Τ.Ε.Ι Πύργου, που είχαν προβλεφθεί, τον Νοέμβριο του 2019.

Κατά τη διάρκεια της συγγραφής της εργασίας κατέβαλα προσπάθειες όσο το δυνατόν γινόταν, για να είμαι πληρέστερη και ακριβής στο θέμα που μου είχε ανατεθεί. Η εργασία για αυτόν τον λόγο περιλαμβάνει διαγράμματα, στατιστικές, παραδείγματα, γραφήματα και ούτω καθεξής. Ευελπιστώ το περιεχόμενο της εργασίας να καλύψει κάθε πτυχή, του παρόντος θέματος, καθώς και η καθηγήτρια να μείνει πλήρως ικανοποιημένη ως προς τις αναμενόμενες απαιτήσεις που περίμενε από εμένα να καλύψω το θέμα που μου ανάθεσε.

Επίσης, ευχαριστώ την κ. Γιαννούκου που με βοήθησε στο να διαλέξω ένα θέμα τόσο ξεχωριστό σχετικά με τον τουρισμό και να δώσουμε έτσι βάση σε ένα θέμα που πρέπει να μας απασχολεί όλους, για τον λόγο ότι πλέον ο τουρισμός στην Ελλάδα είναι ένα αναπόσπαστο κομμάτι της οικονομίας μας αλλά και της κουλτούρας μας. Η βοήθεια της και οι διευκρινήσεις της ήταν βοηθητικές σε κάθε σημείο, όπου χρειαζόμουν, για να τοποθετήσω καλύτερα τους προβληματισμούς του θέματος και να βρίσκομαι εντός των πλαισίων επί του θέματος.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	ΣΕΛ.1
ΠΕΡΙΛΗΨΗ.....	ΣΕΛ.5
ΕΙΣΑΓΩΓΗ.....	ΣΕΛ.6
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο – ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ	
1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	ΣΕΛ.8
1.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ.....	ΣΕΛ.9
1.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ.....	ΣΕΛ.10
1.3.1 ΚΟΙΝΟΝΙΚΟ – ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ.....	ΣΕΛ.11
1.3.2 ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ.....	ΣΕΛ.12
1.4 ΤΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ.....	ΣΕΛ.13
1.5 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΙΖΟΥΝ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	ΣΕΛ.15
1.5.1 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ.....	ΣΕΛ.17
1.6 ΙΝΣΕΤΕ: ΑΥΞΗΣΗ 13,9% ΤΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΜΗΝΟ ΤΟΥ 2019.....	ΣΕΛ.18
1.6.1 ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 2019.....	ΣΕΛ.19
1.6.2 ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟ 2018.....	ΣΕΛ.20
1.6.3 ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟ 2019.....	ΣΕΛ.21
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ	
2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ.....	ΣΕΛ.23
2.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ.....	ΣΕΛ.23
2.2.1 ΤΟ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....	ΣΕΛ.25

2.2.2 ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ & ΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ.....ΣΕΛ.27

2.2.3 Η ΑΝΑΠΤΥΧΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ – Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΟΔΟΣΙΑΣ.....ΣΕΛ.30

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο – ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ.....ΣΕΛ.29

3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ..ΣΕΛ.32

3.2.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ...ΣΕΛ.36

3.2.2 ΑΡΘΡΩΣΗ & ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΤΟΥ ΣΗΜΑΤΟΣ.....ΣΕΛ.37

3.2.3 ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....ΣΕΛ.40

3.2.4 ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ.....ΣΕΛ.38

3.2.5 ΣΥΝΕΡΓΕΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΕΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΒΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ & ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ.....ΣΕΛ.44

3.2.6 ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ.....ΣΕΛ.45

3.2.7 Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ.....ΣΕΛ.47

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο – ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΕΠΙΚΕΝΤΡΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ & ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

4.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ.....ΣΕΛ.52

4.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ & ΣΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ.....ΣΕΛ.53

4.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ – ΑΝΕΡΓΙΑ.....	ΣΕΛ.54
4.3.1 ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ.....	ΣΕΛ.56
ΕΡΕΥΝΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ.....	ΣΕΛ.60
ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ.....	ΣΕΛ.66
ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ.....	ΣΕΛ.67
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	ΣΕΛ.69

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Είναι γενικά παραδεκτό ότι ο τουρισμός διαδραματίζει σημαντικό ρόλο στη βιωσιμότητα των σύγχρονων οικονομιών. Το γεγονός αυτό τον έχει ανάγει, σε πολλές χώρες, σε βαριά βιομηχανία καθώς καταλαμβάνει όλο και περισσότερο σημαντικά ποσοστά στα ΑΕΠ τους. Ως εκ τούτου η όποια επένδυση στον τουρισμό δεν συντελείται αόριστα και απρογραμματίστα, αλλά απαιτεί μια στρατηγική ανάπτυξης και οργάνωσης του εν λόγω πεδίου. Από την πραγματικότητα αυτή δεν θα μπορούσε να απουσιάζει ο ιδιάζων ρόλος της εκπαίδευσης. Το θέμα της εκπαίδευσης στον τουρισμό συνιστά ένα κεφαλαιώδες πεδίο, καθώς παρέχει όλα τα απαιτούμενα εχέγγυα και εφόδια για μια ορθολογική τουριστική ανάπτυξη. Ο σύγχρονος τουρισμός ερείδεται πλέον σε ένα θεωρητικό υπόβαθρο, το οποίο του προσφέρει, μέσω της σύζευξης του με τη σύγχρονη εκπαίδευση και επιστήμη, την κατάλληλη τεχνογνωσία για τις ανάγκες του τουριστικού φαινομένου. Σκοπός της παρούσης εργασίας είναι να αναδείξει τον καθοριστικό ρόλο που καταλαμβάνει η εκπαίδευση στην ανάπτυξη του τουριστικού φαινομένου και να αποκρυπτογραφήσει όλες εκείνες τις πτυχές που χαρακτηρίζουν τη σχέση τουρισμού και εκπαίδευσης.

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ο όρος τουρισμός προήλθε από το αγγλικό *tour* και το γαλλικό *tour*. Για πρώτη φορά εμφανίστηκε τον 19^ο αιώνα και η έννοια αυτής της δραστηριότητας που υποδηλώνεται έχει αναφορές από την αρχαιότητα. Ο τουρισμός παίρνει θέση γύρω από διάφορες δραστηριότητες των ατόμων που θέλουν να ταξιδέψουν και να μείνουν σε μέρη διαφορετικά από εκείνα που βρίσκεται το σύνηθες περιβάλλον τους, για λόγους διασκέδασης, αποφυγής της ρουτίνας, για επιχειρηματικές δραστηριότητες για διάστημα μέχρι ενός έτους το μέγιστο.

Γενικότερα θα μπορούσαμε να πούμε ότι, ο τουρισμός είναι ένα κράμα δραστηριοτήτων, υπηρεσιών και βιομηχανιών που συνδράμουν σε μια ταξιδιωτική εμπειρία συνεισφέροντας παράλληλα στην ανέλιξη του βιοτικού επιπέδου του πληθυσμού, στην ανεύρεση νέων θέσεων εργασίας, στην άνοδο των επενδύσεων και στην ακμή της οικονομίας.

Σε παγκόσμιο επίπεδο ο τουρισμός είναι ένας από τους κυριότερους τομείς της οικονομίας, με μεγάλη οικονομική σημασία αλλά και δραστηριότητα, καθώς είναι σημαντική για τις χώρες υποδοχής. Σύμφωνα με εκτιμήσεις του οργανισμού ΠΟΤ (Παγκόσμιος Οργανισμός Τουρισμού), ο τουρισμός καταλαμβάνει την δεύτερη θέση στην παγκόσμια κλίμακα, με κυρίαρχο στην πρώτη θέση την παραγωγή πετρελαίων. Για τον παραπάνω λόγο, ο τουρισμός έχει εξελιχθεί σε σημαντικό βαθμό δημιουργώντας ουσιαστικά οφέλη με κοινωνικό-οικονομική σημασία παγκοσμίως.

Από θέμα πολιτισμού, ο τουρισμός επικεντρώνεται κυρίως στη μετακίνηση ατόμων που σαν στόχο έχουν να μάθουν και να μελετήσουν διαφορετικούς πολιτισμούς και κουλτούρες και να έρθουν σε επαφή με άλλες κοινωνίες που έχουν διαφορετικές πολιτισμικές αξίες. Το βασικό όμως κομμάτι του τουρισμού και της όλης διάστασης του, είναι η κοινωνική έννοια, από τη στιγμή που ο κλάδος του αναφέρεται στην ικανοποίηση αναγκών των ατόμων που επιθυμούν να γνωρίσουν νέες εμπειρίες.

Ωστόσο, η οικονομική διάσταση είναι η τρίτη σε σειρά. Στην εποχή που ζούμε, χαρακτηρίζεται από επιζήμιες οικονομικές καταστάσεις, με αποτέλεσμα αυτή η τρίτη

διάσταση να ονοματίζεται πλέον σημαντική, αφού έχει σημειωθεί ότι υπάρχει επουσιώδης εξέλιξη στην τουριστική βιομηχανία δίνοντας σημαντικά οικονομικά οφέλη για μια χώρα υποδοχής-προορισμού. Όσα αναφέρονται παραπάνω, δείχνουν ότι ο κλάδος του τουρισμού είναι ένα δύσκολο φαινόμενο με αποτέλεσμα το εννοιολογικό του πλαίσιο να θεωρείται δυσκολότερο.

Υπάρχουν αρκετοί ορισμοί ως προς την καλύτερη κατανόηση του. Από αυτούς που θεωρείται πιο παλαιότερος είναι εκείνος των Hunziker και Kraft, ο οποίος αναφέρει ότι ο τουρισμός έχει να κάνει με εκείνες τις δραστηριότητες που πραγματοποιούνται με σκοπό την μετακίνηση ατόμων από τη μόνιμη κατοικία τους σε ένα διαφορετικό περιβάλλον, αλλά η μετακίνηση αυτή δεν σχετίζεται με κάποια ενέργεια που θα επιφέρει χρήματα στην τσέπη του τουρίστα.

Επίσης, σύμφωνα με τον Βρετανικό Οργανισμό Τουρισμού, ο τουρισμός είναι μια δραστηριότητα προσωρινή, καθώς οι τουρίστες έχουν συγκεκριμένο χρονικό όριο που μπορούν να πραγματοποιήσουν τις διακοπές τους. Η μετακίνηση αυτή διενεργείται πάντα εκτός τόπου διαμονής τους και παραπέμπουν σε δραστηριότητες που πραγματοποιούνται στους τόπους προορισμού από πλευράς των τουριστών.¹

¹ Βλ.

<http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3057/%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9E%CE%97%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο

ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

1.1 ΟΡΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Σύμφωνα με πόνημα του Πανεπιστημίου του Πειραιά: *ο τουρισμός αποτελεί δραστηριότητα που σχετίζεται με πολλούς κλάδους της οικονομίας. Απαιτεί την συμβολή οικονομικών, κοινωνικών, πολιτιστικών και περιβαλλοντικών δεδομένων και για αυτό περιγράφεται ως εξαιρετικά πολύπλευρος τομέας.*²

Ο ορισμός του τουρισμού παρουσιάζει σημαντικές και σύνθετες δυσκολίες για τους εξερευνητές του. Ο σκιερός χαρακτήρας της τουριστικής βιομηχανίας εγκαθιστά δύσκολη την εκτίμηση του αντίκτυπου της στην οικονομία, σε συνάθροιση με άλλους κλάδους της οικονομίας. Καθώς, οι βασικοί εκ των υστέρων ορισμοί του τουρισμού σύμφωνα με τον Παγκόσμιο Οργανισμό Τουρισμού είναι οι ακόλουθοι, όπως αναφέρει το Πανεπιστήμιο του Πειραιά:

1. *Ο τουρισμός περιλαμβάνει «τις δραστηριότητες των ατόμων που ταξιδεύουν και διαμένουν σε περιοχές εκτός του συνηθισμένου περιβάλλοντος τους, για χρονικό διάστημα μικρότερο του ενός συνεχόμενου έτους, για αναψυχή, επαγγελματικούς ή άλλους λόγους».*
2. *Αυτός ο γενικός ορισμός καθιστά δυνατό τον εντοπισμό της τουριστικής δραστηριότητας τόσο σε εγχώριο όσο και σε διεθνές επίπεδο. Η λέξη «τουρισμός» αναφέρεται σε όλες τις δραστηριότητες των ταξιδιωτών και*

²Αίσθηση Δημιουργίας. (2002) Ρόδος: Λιμενικό Ταμείο Δωδεκανήσου

περιλαμβάνει τους «τουρίστες» (επισκέπτες που διανυκτερεύουν στον προορισμό τους), αλλά και τους «εκδρομείς»(επισκέπτες ημέρας).³

1.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΓΟΡΑ

Η τουριστική αγορά είναι το μέρος όπου η τουριστική επιχείρηση εκθέτει τη συναλλασσόμενη της δραστηριότητα, με σκοπό την καρποφόρα διάθεση των προϊόντων της. Ο όρος τουριστική αγορά, ανάλογα με το πώς μεταφράζεται από τον καθένα, μπορεί βασικά να υποδηλώνει τα εξής:

Μια συγκεκριμένη γεωγραφική περιοχή: έναν ορισμένο τόπο στον οποίο ακμάζει μια συναλλακτική δραστηριότητα μεταξύ πωλητών και αγοραστών τουριστικών προϊόντων. Τα όρια τα οποία περικλείουν αυτές οι συναλλαγές είναι ασαφή καθώς το τουριστικό εμπόριο διακρίνεται από διεθνή πρότυπα κατανάλωσης. Εξηγώντας, μπορεί να μιλάμε για την τουριστική αγοραστική δύναμη της Κίνας, της Αμερικής, της Ιαπωνίας κ.ο.κ.

Ένα ορισμένο τουριστικό προϊόν ή μια κατηγορία ομοειδών τουριστικών προϊόντων: Σε αυτή την περίπτωση σημειώνεται ολική ζήτηση για ένα τουριστικό αγαθό ή μια γκάμα όμοιων τουριστικών διαθεσίμων. Αυτό σημαίνει ότι εκτυλίσσεται η τουριστική αγορά σε λόγου υπηρεσιών διαμονής, σίτισης, πακέτων διακοπών κ.λπ.

Ωστόσο όταν ο ορισμός τουριστική αγορά διασυνδεθεί με την επιχειρηματική απασχόληση που φέρουν οι τουριστικές επιχειρήσεις, υιοθετεί ένα ενεργητικότερο ρόλο και τείνει να ταυτισθεί με την προσπάθεια που γίνεται από μέρους τους για την επωφελή διαθεσιμότητα των προϊόντων τους.

Το Πανεπιστήμιο του Πειραιά αναφέρει *συμπερασματικά, ο όρος τουριστική αγορά σημαίνει προσφορά και ζήτηση τουριστικών προϊόντων. Σε ότι αφορά στην προσφορά τουριστικών προϊόντων, αυτή θα πρέπει να πληροί ορισμένες βασικές προϋποθέσεις και συγκεκριμένα την ύπαρξη παραγωγών τουριστικών προϊόντων και όχι μόνο, που επιδιώκουν να τα διαθέσουν επικερδώς, καθώς επίσης να ικανοποιήσουν ποσοτικά και ποιοτικά τις τουριστικές ανάγκες ή επιθυμίες, με αγοραστική δύναμη και καταναλωτική συμπεριφορά.*

Αποδεχόμενοι τα παραπάνω μπορούμε να πούμε ότι η τουριστική αγορά είναι η κινητήρια δύναμη που καθοδηγεί τους πωλητές και αγοραστές των τουριστικών αγαθών σε αποφάσεις που εκπληρώνουν ανάγκες και επιθυμίες των τουριστικών αγοραστών, με την προσοδοφόρα διάθεση προς αυτούς εκ μέρους των πρώτων.⁴

1.3 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΖΗΤΗΣΗ

Σύμφωνα με το Πανεπιστήμιο Πειραιά, όπως αναφέρεται στο κείμενο του, *σύμφωνα με τον Σ. Βαρβαρέσο (2000), η συνθετότητα της ανάλυσης της τουριστικής ζήτησης σχετίζεται με εκείνη της τουριστικής προσφοράς*. Εκείνοι οι οποίοι παίζουν ενεργό ρόλο στην τουριστική διακίνηση έχουν ως στόχο να εκπληρώσουν μια τεράστια ποικιλία αναγκών με γνώμονα την τουριστική κατανάλωση. Η διευκρίνιση των τάσεων της τουριστικής ζήτησης προβλέπει την ευκρινής άδεια του φυσικού κάλλους, της μετεξέλιξης και το κατά πόσο οι μεταβλητές μεταξύ τους, μπορούν να έχουν γραμμική εξάρτηση. Οι οποίες να μεν ανταποδίδουν σε μια οικονομική λογική, να δε δεν αφήνουν να ολοκληρωθεί συνάθροιση των ατόμων που επιθυμούν να μετακινηθούν σε κάποιο τουριστικό προορισμό, ο οποίος είναι στενά συνδεδεμένος με δυο βασικά κριτήρια που διέπουν την τουριστική μετακίνηση: τον χώρο και τον χρόνο.

Οι εν λόγω κατηγορίες όπου δίνουν μορφή στην τουριστική ζήτηση, εισχωρώντας σε μεγάλο βαθμό στα αποτελέσματα αναχώρησης για διακοπές αναψυχής, είναι τρεις. Οι κατηγορίες είναι όπως παρουσιάζονται παρακάτω:

1. *Κοινωνικο-οικονομικοί παράγοντες*: οι οποίοι είναι μια συνισταμένη που μπορεί να επηρεάσει πολλά άτομα, ως προς την τάξη σε μια κοινωνία που ανήκουν, ωστόσο μικρό είναι το ποσοστό που θα επηρεαστεί, από τον παράγοντα αυτόν.
2. *Κοινωνικο-ψυχολογικοί ή υποκειμενικοί παράγοντες*: οι οποίοι έχουν να κάνουν με το κατά πόσο ένα άτομο είναι διατεθειμένο και ανάλογα το ψυχολογικό του προφίλ, να ικανοποιήσει τα θέλω του, αλλά και ποιες είναι οι πιο μεγάλες του ανάγκες και προσδοκίες.

⁴ Ηγουμενάκης, Ν.Γ. (1991). Τουριστική Οικονομία (σ.62), Αθήνα: Interbooks

3. Το κατά πόσο οι παράγοντες που έρχονται σε συνάφεια με το τουριστικό αγαθό που ο τουριστικός προορισμός προσφέρει και το πώς αυτοί οι παράγοντες αντιπροσωπεύονται ως *δυναμικοί* ή *παθητικοί*.⁵

1.3.1 ΚΟΙΝΩΝΙΚΟ-ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ

Εισόδημα: Οι σύγχρονες αλλαγές στην κοινωνία, η αλλαγή στον τρόπο ζωής των ανθρώπων και οι ανάγκες που προκύπτουν και πρέπει να ικανοποιηθούν, ο τρόπος κατανομής του εισοδήματος έρχονται και επηρεάζουν την τουριστική ζήτηση σε μηδαμινό ποσοστό απ' ότι πριν, λόγω των αλλαγών που έχει υποστεί κατά χρονικά διαστήματα, μέχρι και σήμερα, το φαινόμενο εν ονόματι τουρισμός και του υψηλού βαθμού μεταβολής των καταστάσεων του, διανύοντας μια πορεία από τα αγαθά πολυτελείας σε αυτά της πρώτης ανάγκης.

Κοινωνικο-επαγγελματική κατηγορία: είναι η μεταβλητή του εισοδήματος που επηρεάζει (την τουριστική σεζόν) το πότε κάποιος θα αποφασίσει να πάει διακοπές και το χρονικό διάστημα που είναι διατεθειμένος, με βάση όμως των ορίων που του διέπονται, να παραμείνει στον προορισμό του για διακοπές.

Τιμές: Ένας από τους βασικότερους παράγοντες που επηρεάζουν την τουριστική ζήτηση. Ωστόσο υπάρχουν δυο όψεις του νομίσματος που η μια καθορίζει το επίπεδο των τιμών και η άλλη τις διακυμάνσεις των τιμών σε σχέση με τη χωρο-χρονική συλλογή της τουριστικής δραστηριότητας.

Επιμήκυνση διάρκειας των διακοπών: Η αυξανόμενη παράταση των διακοπών, που πλέον μπορούν να προσφέρουν και κάποιες επιχειρήσεις προς τους εργαζόμενους τους, έχει οδηγήσει σε καλύτερη απόδοση στην παραγωγή στον χώρο εργασίας. Αλλά και στο δικαίωμα τα άτομα να μπορούν να συμμετέχουν σε περισσότερες τουριστικές μετακινήσεις.

Δημογραφική εξέλιξη: Η αύξηση ή όχι του πληθυσμού σε μια χώρα, η ανεργία, οι ηλικιωμένοι και ο πληθυσμός που είναι εργασιακά ενεργός συμβάλλουν στα ποσοστά αναχώρησης για διακοπές, χωρίς όμως αυτό να σημαίνει ότι τροφοδοτεί το τουριστικό κοινό.

⁵ Βαρβαρέσος, Σ. (2000). *Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές* (σ. 53-70). Αθήνα: Προπομπός, Β' Έκδοση

Αστικοποίηση: Η συνεχής εγκατάλειψη τουριστικών και ημιαστικών κέντρων και η συνάνθρωση των ατόμων αυτών σε μεγάλα αστικά κέντρα, έχει σαν αποτέλεσμα να υπάρχει μεγαλύτερος βαθμός επίδρασης στη μεγαλύτερη μαζικοποίηση του τουριστικού φαινομένου.

Τεχνολογικοί παράγοντες – Μεταφορικά Μέσα: Το χαμηλό κόστος του να μεταφερθεί κάποιος με αυτοκίνητο ή με αεροπλάνο, καθώς και η άνοδος δραστηριοποίησης και μηχανοκίνησης, έπαιξαν επουσιώδη ρόλο για την ανάπτυξη του τουρισμού και διαδραμάτισαν την ουσιαστική μεταβολή του.⁶

1.3.2 ΠΑΡΑΜΕΤΡΟΙ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Οι τουρίστες επιλέγουν τον τόπο υποδοχής για τις διακοπές τους, ανάλογα με το τουριστικό προϊόν που προσφέρεται και το πώς αυτό μπορεί να ικανοποιήσει και τις πιο ενδότερες ανάγκες τους.

Επίσης ένας άλλος τρόπος εκλεξιμότητας του τόπου υποδοχής είναι μια σειρά παραγόντων που χαρακτηρίζουν το τουριστικό προϊόν. Οι παράγοντες είναι σύμφωνα με το Πανεπιστήμιο Πειραιά:

1. *Η απόσταση και η προσπελασιμότητα*
2. *Οι σχέσεις μεταξύ των χωρών προέλευσης και υποδοχής των τουριστών (πολιτιστικές, εθνικές, ιστορικές, γλωσσικές, πολιτιστικές διπλωματικές).*
3. *Ο βαθμός αποτελεσματικότητας της πληροφορικής και της προβολής-προώθησης της χώρας υποδοχής στις χώρες προέλευσης των τουριστών*
4. *Οι φυσικοί και πολιτιστική πόροι, καθώς και οι τουριστικές υπηρεσίες (τουριστική υποδομή και τουριστική ανωδομή), δηλαδή η τουριστική προσφορά της χώρας.⁷*

⁶ Κοκκώσις, Χ., & Τσάρτας, Π. (2001). Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον. Αθήνα: Κριτική

⁷Κοκκώσις, Χ., & Τσάρτας, Π. (2001). Τουριστική Ανάπτυξη και Περιβάλλον. Αθήνα: Κριτική

1.4 ΤΑ ΓΝΩΡΙΣΜΑΤΑ ΠΟΥ ΔΙΑΜΟΡΦΩΝΟΥΝ ΤΟ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΟ ΠΡΟΪΟΝ

Το τουριστικό προϊόν από την φύση του είναι ανομοιομόρφο. Οι οικονομολόγοι μέχρι και σήμερα κατηγοριοποιούσαν τον τουρισμό στον τριτογενή τομέα της οικονομίας. Καθ' ότι ο τουρισμός αποτελεί ένα πολυσύνθετο προϊόν, το οποίο είναι μίγμα διαφόρων υλικών (όπως θάλασσα, τουριστικές υποδομές κλπ) αλλά και άυλων στοιχείων (όπως ήλιος, κλίμα, εικόνα του τόπου κλπ). Συνεπώς, ο τουρισμός συγκαταλέγεται στους μεικτούς τομείς της οικονομίας. Η ιδιαιτερότητα του αυτή, δημιουργεί μια σειρά χαρακτηριστικών που θα αναλύσουμε παρακάτω.

1. *Αδυναμία αποθήκευσης:* Π.χ ένας τουρίστας, στα δωμάτια που του προσφέρονται για διαμονή, δεν γίνεται να αποθηκευτούν. Όμως, άλλου είδους τουριστικά προϊόντα, έχουν τη δυνατότητα αποθήκευσης για να υπάρχει καλύτερη οργάνωση στην εργασία μιας συγκεκριμένης χρονικής περιόδου.

Η αμυδρότητα αποθήκευσης των τουριστικών προϊόντων αποτελεί έναν από τους παράγοντες που συντελούν στην παράταση της τουριστικής περιόδου με τρόπο που να γίνεται σωστή εκμετάλλευση των τουριστικών πόρων του τόπου υποδοχής.

2. *Ανελαστικότητα τουριστικού προϊόντος ως προς την προσφορά:* Αύξηση της τουριστικής ζήτησης ή άνοδος των τιμών των τουριστικών υπηρεσιών δεν σημαίνει ότι παραπέμπει σε ισοδύναμη αναλογική ανύψωση των τουριστικών προϊόντων που προσφέρει ένας τουριστικός προορισμός. Δηλαδή η ζήτηση περαιτέρω δωματίων ή ποιοτικών υπηρεσιών ή εξειδικευμένου προσωπικού μια χρονική περίοδο X συγκρούεται σε μια πάγια προσφορά. Δεν είναι δυνατή η παραγωγή αγαθών και υπηρεσιών τη στιγμή που είναι επιθυμητά.
3. *Το τουριστικό προϊόν δεν χαρακτηρίζεται από μεγάλο βαθμό αυτοματισμού:* Οι τουριστικές δραστηριότητες καθορίζονται ως εμφαιτικό κεφάλαιο καθώς στη συγκεκριμένη στιγμή δεν έχουμε τη δυνατότητα να αναφερθούμε στη χρήση

αυτοματισμού σ' εκτενή κλίμακα. Ωστόσο πρέπει να σημειώσουμε τη χρήση συστημάτων μηχανοργάνωσης και των Η/Υ στην διαχείριση των καταλυμάτων ενός ξενοδοχείου.

4. *Το τουριστικό προϊόν καταναλώνεται στον τόπο παραγωγής:* Είναι εμφανές ότι είναι αδύνατον το τουριστικό προϊόν να καταναλωθεί στον τόπο προέλευσης του τουρίστα, παρά μόνο στον τόπο υποδοχής του. Που μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι για να γίνει αυτό συνεπάγεται τη μετακίνηση του τουρίστα-ταξιδιώτη, από την μόνιμη κατοικία του στον τόπο υποδοχής.
5. *Η παραγωγή και η κατανάλωση του τουριστικού προϊόντος πραγματοποιείται ταυτόχρονα και στον ίδιο χώρο:* Για να γίνει αυτό εφικτό απαιτείται πρωτίστως η παρουσία του τουρίστα, αφετέρου την ψυχολογική διάθεση του τουρίστα για ετοιμότητα της αποδοχής εκ μέρους των τουριστικών υπηρεσιών.
6. *Η κατανάλωση των τουριστικών υπηρεσιών επιφέρει την καταστροφή τους:* Όταν οι τουρίστες τελειώσουν τις διακοπές τους, πέρα από την αγορά δώρων από τον τόπο υποδοχής σαν αναμνηστικά και τις απαραίτητες φωτογραφίες που θα έχουν αποθηκευτεί στη μνήμη της κάμερας, οι μόνες άυλες αξίες που συνδέονται με το κίνητρο για μετακίνηση και οι οποίες συνοδοιπορούν τα άτομα είναι οι 'εμπειρίες' και οι 'αναμνήσεις'.
7. *Τα τουριστικά προϊόντα μπορούν να υποκατασταθούν μεταξύ τους:* Το διαθέσιμο εισόδημα αποτελεί συχνά θεμελιακό παράγοντα για να αποκατασταθεί ένα ξενοδοχείο πρώτης κατηγορίας με ένα τρίτης, το αεροπλάνο με το αυτοκίνητο ή με το τρένο, οι διακοπές στο εξωτερικό με τις διακοπές στο εσωτερικό.
8. *Τα τουριστικά προϊόντα χαρακτηρίζονται ως συμπληρωματικά:* Σύμφωνα με το Πανεπιστήμιο του Πειραιά το τουριστικό προϊόν χαρακτηρίζεται ως: *παρ' όλο που το τουριστικό προϊόν είναι ετερογενές, μεταξύ των διάφορων υποπροϊόντων παρατηρείται μια συμπληρωματικότητα.* Δηλαδή ο τουρίστας έχει τη δυνατότητα να φτιάξει μόνος του το ολικό τουριστικό προϊόν χωρίς απαραίτητως να βρεθεί στη θέση του να μετατρέψει τη μορφή και χαρακτήρα των τουριστικών υπό-προϊόντων, καθώς αυτά μένουν ως έχουν. Αυτό μας οδηγεί στο συμπέρασμα ότι δεν είναι εύκολη υπόθεση η παραγωγή ίδιας ποσότητας για ένα συγκεκριμένο προϊόν, από τη στιγμή που ο αριθμός των παρεμβαλλόμενων προϊόντων είναι μεγάλος. Από την άλλη η

συμπληρωματικότητα, δεν έχει να κάνει μόνο με τις τουριστικές επιχειρήσεις, αλλά και με τις σχέσεις που διαμορφώνονται σύμφωνα με τους υπάρχοντες τουριστικούς πόρους.

9. *Η ευαισθησία της τουριστικής δραστηριότητας οποιαδήποτε μορφής κρίσεις (οικονομικές, πολιτικές, περιβαλλοντικές), καθώς και στις εποχικές διακυμάνσεις:* παραδείγματος χάριν όταν έγινε ο πόλεμος στον Κόλπο, μειώθηκε σημαντικά ο αριθμός των τουριστικών αφίξεων στις άμεσα ή έμμεσα εμπλεκόμενες χώρες.
10. *Το μέγεθος των αρχικών επενδύσεων:* Οι αρχικές επενδύσεις στον τουριστικό τομέα, που έχουν να κάνουν με κατασκευές υποδομής και ανωδομής, είναι πολύ μεγάλες που σημαίνει ότι αυτό επιφέρει αρκετά προβλήματα σε θέματα διαχείρισης και αποδοτικότητας τους, δεδομένου γεγονότος ότι η λειτουργία τους είναι εποχιακή.⁸

1.5 ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΠΟΥ ΠΑΙΖΟΥΝ ΡΟΛΟ ΣΤΗΝ ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

Ο τουρισμός έχει συνεχόμενες μεταβολές, ως αποτέλεσμα ευρύτερων, πολυσχιδών, κοινωνικών, πολιτισμικών, τεχνολογικών και οικονομικών μεταβλητών. Με την αύξηση των εισοδημάτων στα νοικοκυριά αλλά και την αύξηση του ελεύθερου χρόνου μπήκαν οι βάσεις για την τουριστική ανάπτυξη των τελευταίων πενήντα χρόνων. Συγχρόνως, η τεχνολογική πρόοδος, κυρίως στις εταιρείες αερομεταφορών, που υπήρξε ήδη από το 1960, δημιούργησε τις συνθήκες για εύκολη και γρήγορη μεταφορά σε τόπους ιδιαίτερα μακρινούς με προσιτά χαρακτηριστικά για άνεση, ξεκούραση και διασκέδαση. Η πτυχή αυτή οδήγησε σε οργανωτικές αλλαγές ως προς την ανάδειξη και προσφορά υπηρεσιών με την ανέλιξη των οργανωμένων ταξιδιών, οι οποίες ελαχιστοποίησαν το ταξιδιωτικό κόστος και με αυτόν τον τρόπο δόθηκε η ευκαιρία σε περισσότερο κόσμο να πραγματοποιήσει ταξίδια, οδηγώντας στην άνθηση του μαζικού τουρισμού και σε μια έξαρση για τα ταξίδια αναψυχής.

⁸ Βαρβαρέσος, Σ. (2000). In Τουρισμός: έννοιες, μεγέθη, δομές (σ. 53-70). Αθήνα: Προπομπός, Β' Έκδοση

Στη πιο κοντινή περίοδο των τελευταίων δυο δεκαετιών, νέες εκτεταμένες κοινωνικές, πολιτικές, τεχνολογικές και οικονομικές αλλαγές επίδρασαν σημαντικά και διαμόρφωσαν την πορεία του τουρισμού από το παρελθόν μέχρι και σήμερα. Η ανόρθωση της παγκόσμιας οικονομίας με το άνοιγμα νέων αγορών, ένα γεγονός που συχνά παρουσιάζεται ως «παγκοσμιοποίηση», οι μεταβολές στον παγκόσμιο γεωπολιτικό χάρτη με την ζωτική ανύψωση των πολιτικών εμποδίων στις μετακινήσεις κεφαλαίων, αγαθών και προσώπων, σε συνέργια με την «επανάσταση στην τεχνολογία της πληροφόρησης», έφτιαξαν συνθήκες διάχυσης και ανάταξης του τουρισμού παγκοσμίως. Νέες αγορές εμφανίζονται αποσπασματικά στη διεθνή τουριστική σκηνή, διεκδικώντας ουσιαστικό κομμάτι της παγκόσμιας τουριστικής αγοράς, δίνοντας τη δυνατότητα επίσκεψης σε νέους «παρθένους» και «δελεαστικούς» προορισμούς. Νέες περιοχές-στόχοι αναδεικνύονται ως δυνητικές πηγές, αγορές στόχοι (Κίνα) ή ως νέοι προορισμοί (Φιλιππίνες, Ιαπωνία, Βιετνάμ κλπ.) διαθέτοντας το «νέο» και «εξωτικό», σε ανταγωνισμό τους προκαθορισμένους τουριστικούς τόπους. Εκ παραλλήλου, η είσοδος νέων αγορών (Ρωσία, Ινδία) και η αύξηση του εισοδήματος έχουν αναπτύξει νέους εν δυνάμει τουρίστες-καταναλωτές.

Η «δημοκρατικοποίηση» της πληροφόρησης δημιούργησε τις βάσεις για βελτιώσεις στην εγγύτητα δυνητικών πελατών-επισκεπτών, επιφέροντας καινοτομία και επανάσταση στη βάση και την λειτουργική δομή της τουριστικής προσφοράς, δίνοντας προβάδισμα για ακόμα μεγαλύτερο ανταγωνισμό μεταξύ των προμηθευτών (touroperators, ταξιδιωτικά πρακτορεία, αεροπορικές εταιρείες κλπ.). Ήδη στην αγορά άνησαν αποκεντρωμένες δομές, που εκτοπίζουν εθιμικές ισορροπίες και σχέσεις. Για παράδειγμα, εταιρείες ηλεκτρονικού εμπορίου τουριστικών υπηρεσιών ή αεροπορικές εταιρείες χαμηλού κόστους όπου διεκδικούν ένα αδιάκοπο μερίδιο από παραδοσιακούς κύριους «δρώντες» όπως οι διεθνείς touroperator, οι οποίοι είναι αυτοί που έχουν τον βασικό πρωταγωνιστικό ρόλο σε σημαντικό βαθμό στη διαμόρφωση των τιμών και της τουριστικής ζήτησης. Με τον ανταγωνισμό να απλώνεται, συμμορφώνονται και εκείνοι μετατρέποντας άμεσα το επιχειρηματικό πλαίσιο της τουριστικής αγοράς.

Η ανέργεια των αεροπορικών εταιρειών χαμηλού κόστους, με τη χρήση περιφερειακών αερολιμένων, ανασκευάζουν νέα γεωγραφική κατανομή στις μεταφορές που θα στηρίξουν προορισμούς οι οποίοι ωφελούνται από αυτές.⁹

1.5.1 ΕΠΙΔΡΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ

Με την πάροδο του χρόνου, φτάνοντας στο σήμερα, ο σύγχρονος άνθρωπος έχει επισημάνει ως προτεραιότητα τα θέματα περιβάλλοντος, δεχόμενος τις πράξεις του στο περιβάλλον και πως αυτές έχουν επιδράσει σε αυτό. Αλλά και πως η ποιότητα του περιβάλλοντος έχει επιδράσει σε θέματα παγκοσμιότητας της σχέσης μεταξύ ανθρώπου-περιβάλλοντος, δηλαδή στην επίδραση των τοπικών δράσεων για το υπερτοπικό επίπεδο (πχ. Στον πλανήτη – το λιώσιμο των πάγων). Η ποιότητα του περιβάλλοντος όμως εξαρτάται και από τον τόπο προορισμού. Στη διατύπωση αυτή ωστόσο, ένα από τα πιο εκκεντρικά θέματα είναι και ο αντίκτυπος της ευαισθησίας των τουριστών στα περιβαλλοντικά ζητήματα και πως επιδρά στη ζήτηση και την προσφορά στους τουριστικούς προορισμούς.

Σύμφωνα με το 1^ο κεφάλαιο από το «Ο ΣΥΓΧΡΟΝΟΣ ΤΟΥΡΙΣΜΟΣ ΚΑΙ Η ΕΛΛΑΔΑ ΩΣ ΠΡΟΟΡΙΣΜΟΣ», υπάρχουν δυο βασικοί τομείς διαπίστωσης της σημασίας των περιβαλλοντικών θεμάτων στην αγορά:

1. Ο πρώτος σχετίζεται με την αναζήτηση περιβαλλοντικής επίδοσης σε καταλύματα και υπηρεσίες στους τουριστικούς προορισμούς, όπως ξενοδοχειακά καταλύματα που έχουν πιστοποιηθεί με περιβαλλοντική σήμανση εγκολπίζοντας πολιτικές εξοικονόμησης ενέργειας, ανακύκλωσης σημαντικής ποσότητας νερού (πόσιμου και μη) και ελαχιστοποίησης αποβυμάτων ή «πράσινων προμηθειών». Αυτή η «ευδοκίμηση» βαθμηδόν ανασκαλεύεται και για τον ίδιο τον τουριστικό προορισμό.
2. Ο δεύτερος συνδέεται με τα προϊόντα με τη μορφή της γνωριμίας με την φύση (φύση-άνθρωπος) ή την αναψυχή σε ποιο πράες μορφές, συνεργατικές ως προς την προστασία και την υφιστάμενη ζωτικότητα των φυσικών πόρων σε μια περιοχή, είτε εκ προμελέτης ως «συμμετοχή» εναρμονισμένη με μοντέρνα

⁹ Βλ. <https://static.eudoxus.gr/books/19/chapter-58519.pdf>

πρότυπα συμπεριφοράς και τρόπο ζωής είτε ως «δύνητικό αντικαταστάτη» στην υπερισχύων εμπειρία του μαζικού τουρισμού.

Περιοδικά και για τους δυο τομείς ενυπάρχει και χρησιμοποιείται ο όρος «εναλλακτικές μορφές τουρισμού» μολονότι τα υποδείγματα είναι διαφορετικά, όπως και οι περιβαλλοντικές τους επιπτώσεις.¹⁰

1.6 ΙΝΣΕΤΕ: ΑΥΞΗΣΗ 13,9% ΤΩΝ ΑΕΡΟΠΟΡΙΚΩΝ ΑΦΙΞΕΩΝ ΤΟ ΠΡΩΤΟ ΔΙΜΗΝΟ ΤΟΥ 2019

Με μια γρήγορη ματιά βλέπουμε ότι το πρώτο δίμηνο του 2019, καταγράφηκαν 734.000 αεροπορικές αφίξεις από το εξωτερικό, σύμφωνα με το μηνιαίο στατιστικό δελτίο του Ινστιτούτου του Συνδέσμου Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων.

Έτσι σύμφωνα με τον παραπάνω πίνακα:

¹⁰ Βλ. <https://static.eudoxus.gr/books/19/chapter-58519.pdf>

- Την περίοδο Ιανουάριο – Φεβρουάριο το 2019, καταγράφηκαν 734.000 διεθνείς αεροπορικές αφίξεις παρουσιάζοντας αύξηση 13,9%/+ 90.000 επιβάτες, σε σχέση με το διάστημα του 2018

Στο αεροδρόμιο της Αθήνας καταγράφηκαν 523.000 αφίξεις (+12,5%/+58.000) και στα περιφερειακά αεροδρόμια 211.000 αφίξεις (+17,4%/+31.000)

- Οι αεροπορικές αφίξεις από το εξωτερικό που κατεγράφησαν το Φεβρουάριο του 2019 ήταν αυξημένες κατά 17,8% (+54.000) σε σχέση με το Φεβρουάριο του 2018. Συνολικά καταγράφηκαν 358.000 αεροπορικές αφίξεις έναντι 304.000 το Φεβρουάριο του 2018. Η αύξηση αυτή οφείλεται στα αεροδρόμια της Αθήνας (+17%/+37.000) και της Θεσσαλονίκης (+45%/+31.000).

- Την περίοδο Ιανουαρίου – Φεβρουαρίου του 2019, καταγράφηκαν 941.000 αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού παρουσιάζοντας αύξηση 8,4%/+73.000 επιβάτες.

Στο αεροδρόμιο της Αθήνας καταγράφηκαν 454.000 αφίξεις (+9,2%/+38.000) και στα περιφερειακά αεροδρόμια 487.000 αφίξεις (+7,6%/+34.000).

- Το Φεβρουάριο του 2019, καταγράφηκαν 464.000 αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού παρουσιάζοντας αύξηση 9,2% ή +39.000 αφίξεις σε σχέση με το Φεβρουάριο του 2018 που καταγράφηκαν 425.000 αεροπορικές αφίξεις εσωτερικού. Η αύξηση αυτή οφείλεται κυρίως στα αεροδρόμια της Αθήνας (+10,5%/+21.000) και της Θεσσαλονίκης (+7,9%/+6.000).¹¹

1.6.1. ΑΥΞΗΣΕΙΣ ΣΤΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΩΝ ΤΟ ΕΤΟΣ 2019

Οι αφίξεις τουριστών τον Ιανουάριο του 2019 ανήλθαν σε 81.970 σε σύγκριση με 75.867 τον Ιανουάριο του 2018.

Αφίξεις τουριστών +8,0%

¹¹<https://etravelnews.gr/insete-auxisi-13-9-aeroporikon-afixeon/>

Με βάση τα παραπάνω αποτελέσματα της Έρευνας Ταξιδιωτών, οι αφίξεις τουριστών τον Ιανουάριο του 2019 ανήλθαν σε 81.970 σε σύγκριση με 75.867 τον Ιανουάριο του 2018, σημειώνοντας αύξηση 8,0%. Οι αφίξεις Ιανουαρίου 2019 ήταν οι υψηλότερες που είχαμε στην Κύπρο μέχρι σήμερα κατά τον μήνα Ιανουάριο.

Ανάλυση Μεταβολών

Οι αφίξεις από το Ηνωμένο Βασίλειο αυξήθηκαν κατά 17,6% τον Ιανουάριο του 2019 σε σχέση με τον Ιανουάριο 2018 ενώ παρατηρήθηκε και 5,4% αύξηση από το Ισραήλ. Αντίθετα σημειώθηκε μείωση 2,0% στις αφίξεις τουριστών από την Ελλάδα και 27,3% μείωση από τη Ρωσία.¹²

1.6.2. ΕΝΤΥΠΩΣΙΑΚΗ ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΣΤΙΣ ΑΦΙΞΕΙΣ ΤΟΥ 2018

Την δραματική άνοδο των τουριστικών μεγεθών στην Ελλάδα διατυπώνει μελέτη του Ινστιτούτου INSETE (Σύνδεσμος Ελληνικών Τουριστικών Επιχειρήσεων) για τα έτη 2016-2018, βάζοντας σε σειρά τα στοιχεία του εισερχόμενου τουρισμού συνολικά, για τις χώρες του ευρώ και για εκείνες που είναι μέλη της ΕΕ αλλά δεν ανήκουν στο ευρώ. Στόχος της μελέτης είναι μια καθαρή και πλήρης εικόνα των αγορών ως προς τις αφίξεις, τις διανυκτερεύσεις και τις εισπράξεις.

Ο εισερχόμενος τουρισμός στην Ελλάδα τα έτη 2016-2018 σημείωσε αύξηση αφίξεων 21%, αύξηση των διανυκτερεύσεων 19% και αύξηση των εσόδων 23% συνεχίζοντας την ανοδική της τάση που άρχισε το 2012.

Την περίοδο 2016-2018 τα βασικά μεγέθη του τουρισμού στην Ελλάδα εμφάνισαν τις παρακάτω αυξήσεις: αφίξεις άνοδο 21% καταγράφοντας το 2018 30,1 εκατ. αφίξεις από 24,8 εκατ. αφίξεις που ήταν το 2016. Διανυκτερεύσεις:

¹²<https://www.insider.gr/epiheiriseis/toyrismos/115196/simantiki-ayxisi-toy-ellinikoy-toyris moy-kai-2019>

άνοδος 19% φτάνοντας το 2018 τις 227 εκατομμύρια. Τέλος τα έσοδα έφτασαν τα 15,7 δις. ευρώ το 2018 καταγράφοντας άνοδο 23% σε σχέση με το 2016.

Σε σχέση με ότι έχει να κάνει με τις χώρες που πρωταγωνιστούν στις τουριστικές ροές προς την Ελλάδα, σημειώνεται ότι οι επιμέρους ευρείες αγορές σημείωσαν αύξηση στα βασικά τους μεγέθη. Συγκεκριμένα χώρες του ευρώ σημείωσαν αύξηση: 28% αύξηση στις διανυκτερεύσεις, άνοδο 22% και τα έσοδα άνοδο 27%. Οι χώρες ΕΕ που δεν ανήκουν στο ευρώ πέτυχαν αφίξεις ανοδικές κατά 20%, στις διανυκτερεύσεις άνοδο 9% και έσοδα 11%. Οι υπόλοιπες χώρες κατέγραψαν ανοδικές αφίξεις κατά 15%, διανυκτερεύσεις ανοδικές κατά 26% και έσοδα ανοδικά κατά 27%.

Τέλος ότι αφορά τη μέση διάρκεια παραμονής των επισκεπτών στην Ελλάδα την περίοδο του 2016-2018 καταγράφεται πτώση αυτής κατά 1,8% κάτι που αποτυπώνεται σε 7,5 ημέρες παραμονής το 2018. Ωστόσο κατά άνοδο 1,1% καταγράφει η μέση κατά κεφαλήν δαπάνη των επισκεπτών μας, φτάνοντας 519,6 ευρώ. Την ίδια στιγμή η μέση ημερήσια δαπάνη των τουριστών φτάνει το 2018 τα 69 ευρώ σημειώνοντας άνοδο 3% σε σχέση με το 2016.¹³

1.6.3. ΑΥΞΗΣΗ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΤΟ 2019

Άνοδος παρατηρήθηκε στις τουριστικές αφίξεις και εισπράξεις στην Ελλάδα τους πρώτους μήνες του 2019 της αντίστοιχης περιόδου του 2018, κάνοντας έτσι την Ελλάδα για μια ακόμη φορά έναν από τους πιο περιζήτητους τουριστικούς προορισμούς διεθνώς. Η ισχυρή αυτή άνοδος επιβεβαιώνεται επίσης από τα επίσημα στοιχεία του ΙΝΣΕΤΕ και της Τράπεζας της Ελλάδος.

Συγκεκριμένα καταγράφηκαν 2,5 εκατομμύρια διεθνείς αεροπορικές αφίξεις, 283.000 παραπάνω (αύξηση 13%) τους πρώτους 4 μήνες του 2019 σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018. Ο ρυθμός αύξησης στο αεροδρόμιο της Αθήνας είναι 16,6% και στα περιφερειακά αεροδρόμια είναι 8,6%.

¹³<https://www.brief.com.cy/oikonomia/kypros/me-dexi-mpike-i-hronia-gia-ton-toyrismo>

Οι αεροπορικές αφίξεις που καταγράφηκαν για τον τελευταίο μήνα του 2019 που υπάρχουν διαθέσιμα στοιχεία ήταν αυξημένες κατά 18,7% σε σχέση με το 2018, περίπου 1,2 εκατομμύρια αεροπορικές αφίξεις έναντι 1 εκατομμυρίου.

Εν συνέχεια, σύμφωνα με την έρευνα της Τράπεζας της Ελλάδος, η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε στους 65.000 με τελικό αποτέλεσμα να έχουμε 773 χιλιάδες ταξιδιώτες, παραπάνω από το αντίστοιχο έτος του 2018 (αύξηση 9,1%). Τους πρώτους μήνες του 2019 η εισερχόμενη ταξιδιωτική κίνηση αυξήθηκε κατά 140 χιλιάδες και τελειοποιήθηκε στους 1.936.000 ταξιδιώτες (αύξηση 7,8%).

Όσον αφορά τις εισπράξεις αυξήθηκαν πάνω από 30%. Για τους πρώτους 4 μήνες του 2019 έφτασαν τα 760 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 206 εκ. ευρώ (37,2% αύξηση) σε σχέση με την αντίστοιχη περίοδο του 2018 και τον τελευταίο μήνα του 2019 οι ταξιδιωτικές εισπράξεις έφτασαν τα 319 εκ. ευρώ, αυξημένες κατά 78 εκ. ευρώ (32,2% αύξηση σε σχέση με το 2018).

Οι φερέλπιδες αυτές ενδείξεις τεκμηριώνουν ότι ο τουρισμός αποτελεί εθνική υπόθεση. «Στόχος είναι η βιώσιμη και ισόρροπη τουριστική ανάπτυξη. Με έμφαση στην ποιότητα για να συνεχίσει η Ελλάδα την ανοδική της πορεία. Με προτεραιότητα τη στήριξη των μικρομεσαίων επιχειρήσεων, που αποτελούν την «ψυχή» του Ελληνικού Τουρισμού. Με ανάπτυξη όλων των ειδών του θεματικού και των εναλλακτικών μορφών τουρισμού σε συνδυασμό με την προσπάθεια για τουριστική περίοδο όλο τον χρόνο. Για να συνεχίσει ο τουρισμός να αποτελεί έναν από τους βασικότερους πυλώνες για την στήριξη της οικονομίας, την ανάπτυξη των επενδύσεων και τη δημιουργία θέσεων εργασίας», διευκρινίζει το υπουργείο.¹⁴

¹⁴<https://www.insider.gr/epiheiriseis/toyrismos/115196/simantiki-ayxisi-toy-ellinikoy-toyris moy-kai-2019>

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^Ο

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΤΗΝ

ΕΛΛΑΔΑ

2.1 ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ

Η ατομικότητα στην σχέση εκπαίδευσης και κατάρτισης, σε ότι συνδέεται με τις οικονομικές διατυπώσεις και τις πρακτικές ενισχύσεις και εκτύλιξης του ανθρώπινου κεφαλαίου, έχει υπερισχύσει, όχι μόνο για τον τουρισμό αλλά και σε γενικότερο επίπεδο. Σχετικά με τις απαιτήσεις ενός τομέα οικονομικής δραστηριότητας σε εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, ο όρος εκπαίδευση απαριθμείτε κατά κανόνα σε προγράμματα εκ των οποίων η διδακτέα ύλη «αγκαλιάζει» δυο κατηγορίες μαθημάτων. Πρώτον, μαθήματα που διασυνδέονται στενά με κάποιο επάγγελμα ή ειδικότητα και αποσκοπούν στην εισήγηση ρητών γνώσεων ή στην κατοχή δεξιοτεχνιών που είναι αδιάφορες ή έχουν ελεγχόμενη χρησιμότητα έξω από τα δεσμά του επαγγέλματος ή της ειδικότητας. Δεύτερον, μαθήματα γενικότερης παιδείας, τα οποία δεν έχουν επί του παρόντος σχέση με κάποιο επάγγελμα, περαιτέρω υπολογίζεται ότι, επιπροσθέτως σχετίζονται με καταξιωμένα γνωστικά πεδία των αξιοσημείωτων επιστημών, των τεχνών και των γραμμάτων, δοξάζουν την ουσία της παιδείας ενός ατόμου και το κατασταίνουν, δυνητικά προσοδοφόρο στην εργασία τους. Όπως φαίνεται με πυκνότητα ύφους το πρώτο μέρος των μαθημάτων αποβλέπει στο να παραίνεση το άτομο «πώς να κάνει κάτι» ενώ το δεύτερο μέρος αποβλέπει προπαντός «πώς να σκέφτεται».

Ο όρος κατάρτιση παραπέμπει κατά κανόνα σε προγράμματα, στα οποία το κύριο κομμάτι της διδακτέας ύλης συγγέεται στενά με την εκτέλεση ενός επαγγέλματος ή μιας ειδικότητας – ασχέτως από το αν οι αποκτώμενες γνώσεις μπορεί να είναι, ως ένα σημείο επωφελής. Και αποσκοπεί στην εκπαίδευση του καταρτιζόμενου για την επαγγελματική του κατάρτιση στο ανάλογο επάγγελμα ή ειδικότητα. Κατά συνέπεια

η ουσία των προγραμμάτων εκμάθησης ξένων γλωσσών, που απαρτίζουν το κύριο τμήμα της διδακτέας ύλης για πολλά τουριστικά επαγγέλματα, έχει τη δυνατότητα να ποικίλλει αντιστοίχως με το αν ο στόχος είναι η καθολική παιδεία, στη δομή της τουριστικής εκπαίδευσης ή στην εκδούλευση σε υπηκόους τουρίστες άλλων χωρών, από ένα μελλοντικό επαγγελματία του κλάδου. Στη δεύτερη περίπτωση η εγγύτητα είναι πιο εξειδικευμένη και εύχρηστη και η βαρύτητα διοχετεύεται περισσότερο στην κατάκτηση συγκεκριμένων γνώσεων για την εξυπηρέτηση πελατών, πιθανότατα παρά στη μύηση της γλώσσας.

Τα προγράμματα κατάρτισης χωρίζονται σε δυο κατηγορίες. Σε εκείνη την κατηγορία που στοχεύουν στην επονομαζόμενη αρχική επαγγελματική κατάρτιση και σε εκείνη την κατηγορία που στοχεύει στη συνεχιζόμενη κατάρτιση ή την επανακατάρτιση. Η πρώτη κατηγορία απευθύνεται σε νέους ανθρώπους κυρίως, που δεν έχουν ακόμα ξεκινήσει κάποια επαγγελματική καριέρα ή που έχουν δουλέψει για συγκεκριμένη χρονική περίοδο σε μικρά όμως διαστήματα και όχι συνεχόμενα ή είναι ανειδίκευτα και ως σκοπό έχει την προετοιμασία των ατόμων αυτών για την επαγγελματική τους αποκατάσταση. Βρίσκοντας τους κάποιο επάγγελμα που θα μπορούν να ασκήσουν ή μια ειδικότητα. Κατά κύριο λόγο, διαρκούν από ένα εξάμηνο μέχρι και τρία χρόνια, αναλαμβάνουν για την πλήρη απασχόληση του εκπαιδευόμενου και ενσωματώνουν, μετά την απασχόληση, συγκεκριμένη χρονική διάρκεια για την πρακτική τους εξάσκηση είτε στο εκπαιδευτήριο, είτε σε παραγωγικές μονάδες.

Τα προγράμματα συνεχιζόμενης κατάρτισης ή επανακατάρτισης διαρκούν ελάχιστα και πολλές φορές έχουν τη μορφή σεμιναρίου. Ως επί το πλείστον απευθύνονται σε εργαζόμενα άτομα – περισσότερων ή σε μια επιχείρηση μόνο – με σκοπό την προετοιμασία αυτών με νέες ή επιπλέον γνώσεις συγκριτικά με κάποιο επάγγελμα ή κάποια οπτική ενός επαγγέλματος που ήδη εξειδικεύονται ή ετοιμάζονται να ασκήσουν ή εξαρτημένα με κάποια ειδικότητα που ήδη έχουν. Αυτά τα προγράμματα επίσης απευθύνονται σε άνεργα άτομα, που δεν μπορούν να βρουν δουλειά, ώστε να μπορέσουν να ανασχηματίσουν την απασχολησιμότητα τους.

Ως έχει να κάνει με τις διακρίσεις πρέπει να σημειωθεί ότι επί της πράξεως, η περιοριστική γραμμή μεταξύ τουριστικής επαγγελματικής κατάρτισης και τουριστικής εκπαίδευσης κατά διαστήματα είναι ασαφής, συγκεκριμένα όταν αφορά

τα εκπαιδευτικά προγράμματα που επαμφοτερίζουν. Μολονότι η διάκριση έχει, όπως σημειώθηκε, υπερτερήσει και είναι περιγραφικά χρήσιμη.

Μια διαφορετική σημείωση που έχει χαρακτηριστική σημασία για την πρόδηλη μελέτη είναι αυτή μεταξύ της εκπαίδευσης και της κατάρτισης σε επαγγέλματα ζωτικής σημασίας για τον τουρισμό αλλά παραλλήλως, είναι επωφελής και για άλλους κλάδους όπως π.χ. ζαχαροπλαστική και της καθαυτό τουριστικής εκπαίδευσης, η οποία σαν αντικείμενο απασχόλησης έχει τον τουριστικό κλάδο. Στη δεύτερη κατηγορία της τουριστικής εκπαίδευσης – σε αντιδιαστολή με την επαγγελματική αποκατάσταση σε επαγγέλματα που δραστηριοποιούνται και στον τουρισμό – παίζει ρόλο η διάκριση μεταξύ εκπαίδευσης και κατάρτισης για δεδομένο τουριστικό επάγγελμα όπως π.χ. ο υπεύθυνος προσωπικού σε ένα ξενοδοχείο και της τουριστικής εκπαίδευσης αξιοσημείωτος παράγοντας της οποίας – εκτός από την οποιαδήποτε επαγγελματική εξειδίκευση – είναι και η δραστηριότητα του τουριστικού κλάδου ως καθολικού αντικειμένου.¹⁵

2.2 ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ – ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΣΕ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΑ ΤΟΥ ΤΟΥΡΙΣΜΟΥ

2.2.1. ΤΟ ΠΕΡΙΛΗΠΤΙΚΟ ΝΟΗΜΑ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η επαγγελματική κατάρτιση – όπου σε παλαιότερους χρόνους την αποκαλούσαν και ως επαγγελματική ή τεχνική εκπαίδευση – για συγκεκριμένες ειδικότητες που διευκρινίζεται ότι χρειάζονται ενδεής προϋποθέσεις για περιεκτικές επαΐων γνώσεις και δεξιότητες (π.χ. ζαχαροπλαστική) οι οποίες είναι αυτές που καθιστούν την αρτιότητα μερικώς ενός μικρού τμήματος του εργατικού δυναμικού του τουριστικού τομέα, έχοντας βιώσιμη παράδοση και πληροίς ανάγκες των κλάδων ξενοδοχείας και εστίασης, που προϋπήρχαν σε κάθε οικονομία πολύ πριν ακόμη την ανέλιξη του τουρισμού με την τωρινή του μορφή. Ωστόσο δεν θα περίμενε κανείς, σε κράτη που η επαγγελματική κατάρτιση συνήθως και συμπερασματικά και η επαγγελματική κατάρτιση σε ειδικότητες που συναθροίζονται με τους κλάδους της διαμονής και

¹⁵Βλ., 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

εστίασης ήταν εξαιρετης ποιότητας, η αντίληψη της ζήτησης για καθαυτό τουριστικές σπουδές ήταν σε μικρότερο βαθμό ένθερμη. Αμερόληπτα αξιέπαινη παράδοση διακατέχουν επίσης, τουλάχιστον σε συγκεκριμένες χώρες και οι ξενοδοχειακές σπουδές, τις οποίες ενστερνίζονται και ειδικεύονται τα ξενοδοχειακά στελέχη. Αντιπροσωπευτικά εν προκειμένω υποδείγματα συγκροτούν η Ελβετία και η Ηνωμένες Πολιτείες Αμερικής όπου π.χ. η σχολή ξενοδοχειακών σπουδών του Πανεπιστημίου Cornell καθορίζεται περιωπής, έχει στο ζενίθ απαιτήσεις από μεριάς των προσόντων των εισαγομένων και η οποία δελεάζει αριθμό υποψηφίων υπερμεγέθους των διαθεσίμων θέσεων. Συγκριτικά νέο φαινόμενο, με το χαρακτήρα, το αντικείμενο και την ικανότητα της να πραγματοποιούν ακόμη υπό διαμόρφωση, συγκροτεί η καθαυτό τουριστική εκπαίδευση με την αίσθηση του όρου που ηγήθηκε και αποσαφηνίστηκε στα επόμενα. Καθώς και η τουριστική κατάρτιση σε εκτενέστερο βαθμό, επανηλλειμένως επεκτεινόμενο, πεδίο εφαρμογής ειδικοτήτων από εκείνες που τώρα παρουσιάστηκαν. Εκ παραλλήλου είναι πολλές οι χώρες στις οποίες οι καθαυτό τουριστικές σπουδές, σε αντιδιαστολή με τις ξενοδοχειακές ή τις στενά επαγγελματικές που προηγήθηκαν, είναι ακόμη σε πρώιμο στάδιο.

Ενέχει σημαντικός λόγος να μιλάμε για την τουριστική εκπαίδευση, ως μια οντότητα που διαθέτει την ικανότητα να αναπληρώνει και την επικαρπιότητα ορισμένων επαγγελματικών προσόντων, εκ των οποίων έχει ανάγκη ο τουριστικός τομέας, όπως π.χ. του ξενοδοχειακού μέτοχου, αλλά υφίσταται επέκταση πολύ πέρα από αυτήν, αν κάποιος έχει την πεποίθηση να πιστεύει ή να αποδέχεται ότι ενυπάρχει σώμα γνώσεων για τον τουρισμό, η ανάπτυξη και κατοχή των οποίων συνεισφέρει στο σχηματισμό ενεργητικότερου ανθρώπινου δυναμικού για τον τομέα και την ανάπτυξη του.

Όσοι είναι πιο θαρραλέοι υπαινίσσονται την ύπαρξη τουριστικής επιστήμης σε πρώιμο όμως στάδιο ή στην αρχή της βάσης του. Υποθέτουν ότι ο τουρισμός απαρτίζει μοναδικό γνωστικό πεδίο, που βρίσκεται σε συγκεκριμένο σημείο της εξέλιξης του στα πρώιμα του στάδια και συσχετίζουν το στάδιο που διασχίζουν σήμερα οι τουριστικές σπουδές σε αντίθεση με το στάδιο που διάνυαν πριν από 30 χρόνια οι σπουδές διοίκησης επιχειρήσεων, τις οποίες δεν μπορεί καμιά αμφιβολία να αποτρέψει το γεγονός ότι συνιστούν ξεχωριστό γνωστικό πεδίο. Ωστόσο φαίνεται να υπερτερεί η άποψη ότι ο τουρισμός δεν είναι μέρος μιας ξεχωριστής επιστήμης ακόμα, υπό την σημασιολογική έννοια ενός σώματος αρκετά αρθρωμένης θεωρίας

αλλά περισσότερο ένα διεπιστημονικό, θεματικό πλαίσιο σπουδών, με σύγκλιση από όλες περίπου τις κοινωνικές επιστήμες. Διαψεύδεται δηλαδή κατά πόσο, ξέχωρα από την διερεύνηση του κλάδου από την κοινωνική, οικονομική, τεχνική, νομική, οπτική γωνία, με γνώμονα τα εργαλεία αντίστοιχων επιστημών, εξακολουθεί να μένει εκτεθειμένη εκτιμητέα γνωστική ύλη, με δικό της ευάρμοστο υπόβαθρο, εμπειρικά ευρήματα που της ανήκουν και δικιά της μέθοδο σκέψης και πρακτική παιδείας, που να είναι κομμάτι ενός αντικειμένου της τουριστικής εκπαίδευσης. Συγκεκριμένα, σύμφωνα με αυτή την άποψη, η τουριστική εκπαίδευση λαμβάνει κυρίως από τις παρακάτω αναφερόμενες επιστήμες: κοινωνιολογία, οικονομικά, ψυχολογία, ανθρωπολογία, νομικά, γεωγραφία, στατιστική, οικολογία, παιδαγωγική και Διοίκηση Επιχειρήσεων. Υπάρχει δηλαδή η πεποίθηση ότι για την ανύψωση της αποτελεσματικότητας του εργατικού δυναμικού στον τουριστικό τομέα και πιο συγκεκριμένα του εμπειρικού τμήματος του, απαιτείται συνονθύλευμα γνώσεων από άλλα πεδία, το οποίο αναπτύσσει μοναδική οντότητα και γενεσιουργή αξία, με την διαμόρφωση του σ' ένα σύστημα στοχευόμενο στον τουρισμό. Κατά την απόφαση για την εκλεξιμότητα της ύλης και ως προς τον τρόπο τακτικής της εκμάθησης διδασκαλίας, στόχος είναι η οργανική συζυγία γνώσεων από τις επιστήμες αυτές ώστε κατά αυτόν τον τρόπο να ακολουθεί ένα σύνολο που να απαρτίζεται από την τουριστική οπτική. Προγράμματα που πραγματοποιούνται για να διαδώσει γνώσεις ο κάθε διδάσκων από το δικό του επιστημονικό πεδίο με την ανάλογη μέθοδο, χωρίς να υπάρχει ένωση με την υπόλοιπη ύλη και χωρίς την απαραίτητη έμφαση, στην τουριστική οπτική, δεν είναι εφικτό να συμβάλλουν σε επαρκής ποιότητας τουριστική εκπαίδευση.¹⁶

2.2.2. ΑΝΑΠΤΥΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΚΑΙΤΑ ΧΑΡΑΚΤΗΡΙΣΤΙΚΑ ΤΗΣ

Γύρω στη δεκαετία του 1940 στην Ελβετία, ξεκίνησαν οι πρώτες αναζητήσεις σχετικά με τον τουριστικό κλάδο, για πρώτη φορά. Στις αγγλοσαξονικές χώρες αυτό το ενδιαφέρον άρχισε να αναπτύσσεται στη δεκαετία του 1970, επικεντρωνόταν σε

¹⁶Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

ειδικού ενδιαφέροντος θέματα και είχε, χαρακτήρα επαγγελματικής κατάρτισης παρά εκπαίδευσης. Η σύγκλιση για την τουριστική εκπαίδευση, ως διεπιστημονικός κλάδος στο τριτοβάθμιο επίπεδο, σε αντιδιαστολή πάντοτε με την απόκτηση των απαραίτητων πνευματικών και επαγγελματικών εφοδίων για επαγγέλματα που ενδιαφέρουν τον τουριστικό κλάδο, εκδηλώνεται έντονα τη δεκαετία του 1980. Τα προγράμματα αυξάνονται και διευρύνεται η αξία τους χάρη στη προσθήκη νέων στοιχείων, καθώς και τα νούμερα των σπουδαζόντων αυξάνονται με ταχύς ρυθμούς. Χαρακτηριστικά παρατηρείται ότι στο Ηνωμένο Βασίλειο ο όγκος των προγραμμάτων τουριστικών σπουδών σε τριτοβάθμιο επίπεδο άκμασε από 2 το 1986, με 110 περίπου σπουδαστές σε 23 το 1993 με 1.400 σπουδαστές. Στο μεταδευτεροβάθμιο επίπεδο υπήρξε αύξηση σε περισσότερους παλμούς και εκτιμάται ότι στη χώρα αυτή το 1993 διέθεσαν προγράμματα μεταδευτεροβάθμιας εκπαίδευσης σε τουριστικά θέματα παραπάνω από 500 ιδρύματα με ποσοστό αποφοίτων σ' ένα χρόνο που ξεπερνούσε τις 25.000.

Ο ρυθμός με τον οποίο επεκτείνεται η τουριστική εκπαίδευση, η εκπαίδευση (γενικά) και η κατάρτιση σε τουριστικά επαγγέλματα, έχει την τάση να οδηγεί σε υπερπροσφορά αποφοίτων σε μεγάλο αριθμό χωρών. Π.χ. για το Βέλγιο παρατηρείται ότι οι απόφοιτοι μόνο μιας σχολής ξενοδοχειακών στελεχών, από τις πολλές εν ενεργεία, εκείνη του Mechelen, είναι αρκετά για να ανταποκριθούν στην εκτιμώμενη συνολική ζήτηση. Μεγάλης ισχύος υπερπροσφορά αποφοίτων παρουσιάζεται και στην Αυστραλία. Όσο για την Ολλανδία σημειώνεται μεγάλης εντάσεως υπερπροσφορά αποφοίτων από σχολές τουριστικών σπουδών *‘‘με 10.000 αποφοίτους κατά έτος στα πρόσφατα χρόνια σε μια αγορά που με δυσκολία θα μπορούσε να απορροφήσει 1/10 αυτού του αριθμού’’*. Μια άλλη συνέχεια της υπερπροσφοράς είναι η υπεροχή της μετακίνησης ατόμων, με χαμηλότερα τυπικά προσόντα από τη θέση που κατείχαν, από άτομα με υψηλότερα προσόντα.

Το αναγύρεμα που σχετίζεται με θέματα που συνδέονται με το περιεχόμενο των εκπαιδευτικών προγραμμάτων, η κατηγοριοποίηση και ο χρόνος διάρκειας τους, οι συστηματικές προγραμματισμένες προσεγγίσεις διδασκαλίας και κατάρτισης, οι προαπαιτήσεις έγχυσης σπουδαστών στις διάφορες βαθμίδες και η ένταξη της εκπαιδευτικής διαδικασίας με τις ένδειες του τουριστικού τομέα σε εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό απαντάται σε εξέλιξη και είναι πιθανό το ενδεχόμενο να περάσει

πολύς καιρός πριν συγκεντρωθεί αρκετή πείρα έτσι ώστε, να μπορέσουμε να πούμε ότι γίνεται λόγος για δοκιμασμένες ευρέσεις κοινής αποδοχής.

Απόληξη της ραγδαίας επέκτασης της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε συνένωση και με το γεγονός ότι η ανάπτυξη του τουριστικού κλάδου είναι ένα φαινόμενο που μόλις αναβίωσε πρόσφατα, που ακόμα δεν έχει την πλήρη συγκρότηση του, είναι η μεγάλη ποικιλομορφία και η σύνθεση του που αποτελείται από ανόμοια προγράμματα σπουδών. Π.χ. για τον Καναδά και τις ΗΠΑ αναγνωρίζεται ότι ενώ το 1982 στον τρίτοβάθμιο τομέα ανάκλυπταν δυο προγράμματα σπουδών για παράλληλες ειδικότητες, το 1992 εκείνα οδηγήθηκαν στα δώδεκα με κατεύθυνση συνεχής αύξησης. Το γεγονός αυτό εντείνει τον παραπλανητισμό των εργοδοτών και των εισερχόμενων σπουδαστών και προκαλεί ενόχληση, στην εγκόλπωση ιδίων προτύπων κατά τις μεθόδους πιστοποίησης και την εναλλάξιμη αναγνώριση τίτλων. Τα προβλήματα αυτά εντείνονται και από τις τεράστιες απονεύσεις που αναδύονται μεταξύ ιδρυμάτων και προγραμμάτων συγκριτικά με την ανθεκτικότητα των σπουδών.

Σαν τελική απόληξη των παραπάνω περιστάσεων και τάσεων είναι η σχετικιστικά χαμηλή σπουδαιότητα των σπουδών που επιτελείται σε πολλές περιπτώσεις. Χαρακτηριστικά ονοματίζεται, *“ τα εκπαιδευτικά ιδρύματα και οι πρωτοβουλίες από την πλευρά των επιχειρήσεων και του δημοσίου σε θέματα τουριστικής εκπαίδευσης στηρίζοντας περισσότερο στη διαίσθηση, επηρεάζονται περισσότερο από τις δυνάμεις αδράνειας και δεν λαμβάνουν επαρκής υπ’ όψη τις πραγματικές συνθήκες και τρέχουσες και προβλεπόμενες ανάγκες του τουριστικού τομέα ”*.(EduardoFayos–Sola, 1997, σελ.6). *“ Τα πλείστα συστήματα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης χαρακτηρίζονται από υψηλό βαθμό δυσκαμψίας και αδράνειας ”*.(EduardoFayos–Sola, 1997, σελ. 20).

Σε μια απόπειρα βελτίωσης της ποιότητας των τουριστικών σπουδών ώστε να προέρθουν οι τίτλοι σπουδών με διαπιστωμένο υλικό, εμπιστευτικότητα και ισχύς επωμίζονται πρωτοβουλίες τόσο από διεθνείς οργανισμούς όσο και από φορείς του τουριστικού κλάδου ή της εκπαίδευσης, σε ζητήματα όπως:

- Ο σχεδιασμός μιας συνήθους πλήμνης διδακτέας ύλης και διδακτικών εφαρμογών, η οποία θα μπορούσε να έχει τη δυνατότητα να συντείνει στην απόφραξη της αλλομορφίας των σπουδών για την οποία έγινε λόγος.

- Η εφεύρεση συστημάτων πιστοποίησης με βάση συλλογικά αποδεκτά υποδείγματα, η οποία θα είχε τη δυνατότητα να συνεισφέρει στην εξασφάλιση του κύρους των τίτλων τουριστικών σπουδών, στην ευρύτερη έγκριση τους από την εργοδοσία και την αλληλένδετη τους αποδοχή.
- Η ενθάρρυνση της συστηματοποίησης των σπουδών σε διαχωρισμένες ενότητες, ώστε μ' αυτό τον τρόπο να γίνουν αβίαστα καταδεκτικές σε περισσότερους ενδιαφερόμενους και να κατασταίνεται διαχειρίσιμη η μεταφορά προτερημάτων μεταξύ σχολών.
- Η τόνωση της ανάσυρσης προσόντων μεταξύ σχολών με τη μέθοδο που διατυπώθηκε και με άλλες για την απλοποίηση της διαδικασίας και διευκόλυνσης των σπουδαστών και τον εμπλουτισμό της ποιότητας.

Δυστυχώς, όμως οι παραπάνω αυτενέργειες δεν φαίνεται να έχουν οδηγήσει σε αναμφισβήτητες και χειροπιαστές απολήξεις.¹⁷

2.2.3. Η ΑΝΑΠΤΥΧΗ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ – Η ΘΕΣΗ ΤΗΣ ΕΡΓΟΔΟΣΙΑΣ

Σε όλες τις μορφές της η ευδοκίμηση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης δεν ξεκίνησε από υπαγορεύσεις της εργοδοσίας του κλάδου αλλά σε μεγάλο βαθμό από κρατικό ενδιαφέρον ή αποφάσεις του εκπαιδευτικού κλάδου, δημόσιου και ιδιωτικού. Η κρατική συμβατότητα είναι απόρροια της παραδοχής της αύξουσας σημασίας της εκπαίδευσης και της κατάρτισης ως χρήσιμης αύξησης της καρποφορίας του εργατικού δυναμικού την οποία ήδη έχουμε αναφέρει. Επωφελώς στις χώρες που επικεντρώνονται στον τουρισμό, τα κράτη εκτίμησαν ότι στην καταβολή προσπάθειας υποστήλωσης της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού κλάδου της οικονομίας αυτών, η επίστροφή στο ανθρώπινο κεφάλαιο τους, διαμέσου της καλύτερης εκπαίδευσης και κατάρτισης συγκροτούσε αξιοσημείωτη προτεραιότητα. Η συμβατότητα των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων του δημόσιου και του ιδιωτικού τομέα ήταν αιτιατό της εξακρίβωσης τους, ότι, ενώ ο τουριστικός τομέας αποδιπλώνεται με γοργούς ρυθμούς, χειραφετεί μια ρωμαλέα αγορά για το

¹⁷Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

εκπαιδευτικό προϊόν τους. Παρέχοντας προγράμματα σπουδών κατατοπισμένα στον τουριστικό τομέα και τις ανάγκες τους θεωρούν ότι υπάρχει η πιθανότητα να δελεάσουν σπουδαστές και μ' αυτόν τον τρόπο να διευρύνουν τις δραστηριότητες τους και την κοινωνική τους ευεργετικότητα ή – αν αφορά για ιδιωτικά ιδρύματα – να μεγιστοποιήσουν τα κέρδη τους. Αυτές οι προσπάθειες δέχτηκαν επαρκής ανταπόκριση από πλευράς νέων και των οικογενειών τους – που έχουν στόχο να υφαρπάξουν επαγγελματικά προσόντα σχετικά με έναν αναδυόμενο οικονομικό κλάδο και δεν βρίσκονται σε θέση να διαλέξουν προγράμματα σπουδών σε άλλους κλάδους ή ειδικότητες που ερμηνεύονται αξιέπαινα.

Για λόγους, που στον παρόντα χρόνο δεν θα διευκρινίσουμε, μελετώνται εκτενέστερα στο Κεφάλαιο 3, η εργοδοσία ενέργησε σύμφωνα με τις εξελίξεις και αντιμάχεται και συνεχίζει να αντιμάχεται την τουριστική εκπαίδευση αλλά και την επαγγελματική κατάρτιση με την ιδέα που προαναγγέλθηκε, με διχογνωμία και σκεπτικισμό. *“ Στον τουριστικό τομέα η έμφαση εξακολουθεί να δίνεται στην εμπειρία. Η νοοτροπία στον τομέα αυτόν δεν στρέφεται προς τα εκπαιδευτικά προσόντα ”*(ChrisCooperetal., 1996, σελ. 50).

Αυτή η κατάσταση είναι αντίκτυπος των εξής παραγόντων:

1. Των εμπειριών μεγάλης παρτίδας των διευθυντικών στελεχών του κλάδου, κυρίως σε μονάδες μικρότερου βαθμού. *“ Ο τουριστικός τομέας κυριαρχείται από μικρές επιχειρήσεις που διοικούνται από αυτοδημιούργητους ανθρώπους χωρίς επίσημη τουριστική εκπαίδευση ή κατάρτιση και οι οποίοι ως εκ τούτου μπορεί να μην αναγνωρίζουν την ανάγκη υποστήριξης των προγραμμάτων τουριστικών σπουδών και την βελτίωση του γενικού επιπέδου επαγγελματισμού στον τομέα ”* (ChrisCooperetal., 1996, σελ. 48). Πολλά από αυτά τα άτομα προόδευσαν στον χώρο του επαγγέλματος αυτού, αποστηθίζοντας κατά την εργασία τα όσα μάθαιναν και έκαναν πράξη. Είναι φυσικό να ερμηνεύουν ότι αυτός ο τρόπος είναι δοκιμασμένος και αντιπαλεύουν τους κατόχους κάθε μορφής τίτλων με αμφιβολία. Η αμφιβολία αυτή ενδυναμώνεται από το περιστατικό ότι στους τιτλούχους εξακριβώνουν ελλείψεις.
2. Των ελεγχόμενων οικονομικών προοπτικών μεγάλης κάστας των μικρομεσαίων κυρίως τουριστικών επιχειρήσεων. Οι συγκεκριμένες

μονάδες δεν έχουν τη δυνατότητα για αποδοχή εκπαιδευμένου προσωπικού στην επιχείρησή τους, κάτι το οποίο κατά κανόνα απαιτεί ευμεγέθους οικονομικές απαιτήσεις.

3. Του δοκιμαστικού χαρακτήρα μεγάλου αριθμού προγραμμάτων σπουδών και των αναμενόμενων ανικανοτήτων στα προγράμματα αυτά, τόσο από σκοπιμότητα της περιεκτικότητας των σπουδών όσο και από την άποψη των συστηματικά προγραμματισμένων διδασκαλιών και πρακτικής άσκησης και της διαλογής των διδασκόντων.
4. Το όχι και πολύ υψηλό επίπεδο εκπαιδευομένων που είναι απόρροια του ευτελούς κοινωνικού κύρους πολλών τουριστικών επαγγελμάτων.
5. Της δυσδιάκριτης ιδιοσυγκρασίας πολλών τουριστικών επαγγελμάτων, η καρποφορία στα οποία διασυνδέεται σε μικρότερο βαθμό με ρητές πρακτικές γνώσεις ή γνώσεις όπου προσφέρονται από τα νεωτεριστικά εκπαιδευτικά συστήματα και σ' ένα υψηλό βαθμό με γνωρίσματα του χαρακτήρα του εργαζόμενου, όπως η συνέπεια, η επιμέλεια, η ζέση, η ευελιξία κλπ.¹⁸

¹⁸Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο

ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ – ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΑ ΕΜΠΕΙΡΙΑ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ

3.1 ΓΕΝΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ

Στο προηγούμενο κεφάλαιο κάναμε μια σύντομη εξέταση των διαδοχών στις τουριστικές σπουδές παγκοσμίως και σημειώθηκαν μερικά από τα βασικότερα στοιχεία τους. Προαίρεση του συγκεκριμένου κεφαλαίου είναι η εκτενέστερη εξέταση της διεθνούς εμπειρίας σε σχέση με την μεθοδολογία και τη δραστηριότητα των μεθόδων τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Η εξέταση πραγματοποιείται κατά θέμα και όχι κατά χώρα και η προσοχή επικεντρώνεται στους τρόπους με τους οποίους χρησιμοποιήθηκαν για να αντιμετωπιστούν σε κάθε διαφορετική χώρα τα βασικότερα ζητήματα που ανακύπτουν σχετικά με την ιεραρχία και την ιερουργία ενός προγράμματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Σε συνδυασμό με την εμπειρία άλλων χωρών στο κεφάλαιο αυτό αναλύονται και ζητήματα πολιτικής για την τουριστική εκπαίδευση, τα οποία υπολογίζονται ως σημαντικά στοιχεία, είτε από διεθνής που εντρυφούν στον τουρισμό ή την επαγγελματική κατάρτιση, είτε και από την διεθνή ερευνητική κοινότητα. Η γνωστοποίηση στην περισυλλογή που αναπτύσσεται στα τελευταία δύο επίπεδα έχει σημασία, καθώς πολλά από τα προβλήματα και κωλύματα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης αποκρίνονται σε αρκετά υψηλό βαθμό σε όλες τις χώρες. Από τη συσχέτιση της διεθνούς εμπειρίας στις παραμέτρους της που μόλις αναφέρθηκαν με τα χαρακτηριστικά του ελληνικού συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης ανακύπτουν ως αποτέλεσμα χρήσιμων συμπερασμάτων σχετικά με λύσεις, πρακτικές ή οργανωτικά σχήματα που έχουν προσεταιριστεί από άλλες χώρες ή συναποτελούνται, και τα οποία θα ήταν καλό να χρησιμοποιήσουμε ως υπόδειγμα, και πολιτικές που προβάλλουν κρίσιμα ελαττώματα και οπωσδήποτε πρέπει να αποφύγουμε.

Πολλοί από τους βασικούς σκοπούς των συστημάτων εκπαίδευσης και κατάρτισης σε πολλές χώρες, μπορεί να μην έχουν κοινό σκοπό, αλλά συνδέονται στενά μεταξύ τους. Ασχέτως όλων των παραπάνω, η οργάνωση των συστημάτων και οι διαδικασίες που ακολουθούνται για να λειτουργήσουν εμφανίζουν μεγάλο βεληνεκούς ποικιλία. Συγκεκριμένα σε κάθε χώρα ξεχωριστά οι επιλογές μεταξύ οργάνωσης και λειτουργίας του εκπαιδευτικού συστήματος σχετίζονται με την ιστορία, παράδοση, πολιτισμό, τις κοινωνικοπολιτικές και οικονομικές συγκυρίες και τις κάθε ανάγκες και ιδιαιτερότητες της. Η εμπειρία και η γνώση που έχει διασκορπιστεί γύρω από την οργάνωση και τη λειτουργία του εκπαιδευτικού συστήματος δεν έχει την εμπειρική ικανότητα για να προωθήσει τη συνήχηση των οργανωτικών σχημάτων και της εκπαιδευτικής πρακτικής, εκ των οποίων εξάλλου πραγματοποιούν σε πορεία εξέλιξης και πολλών επαναλαμβανόμενων αλλαγών και μεταρρυθμίσεων. Το συνονθύλευμα των συστημάτων και οι τυπικές και επουσιώδης διαφορές μεταξύ τους επινόησαν την ανάγκη η ΕΕ να λάβει καθήκοντα πρωτοβουλιών για τον εκθειασμό της αμοιβαίας αναγνώρισης τίτλων και προσόντων, ώστε να υπάρχει διευκόλυνση στην ελεύθερη μετακίνηση του εργατικού δυναμικού μεταξύ χωρών-μελών. Τα εμπόδια με τα οποία έρχεται αντιμέτωπη η προσπάθεια αυτή επισημαίνουν τις διαφορές που προκύπτουν στα εκπαιδευτικά συστήματα ακόμη και μεταξύ σε χώρες με πολιτιστική συγγένεια όπως οι ευρωπαϊκές.

Όπως προαναφέρθηκε, αν κάθε χώρα είχε βρει τη λύση για τη σωστή ταξινόμηση και συμμόρφωση του εκπαιδευτικού συστήματος στο σύνολο του, αδιακρίτως ότι υπάρχει, πολύ μακρότερη πείρα, τα επιστεγάσματα αυτής θα μπορούσε να διέπουν σε προτεινόμενες λύσεις, κυρίως θα περίμενε κανείς να ανακύπτουν διαφοροποιήσεις από χώρα σε χώρα στην περίπτωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης. Στο κεφάλαιο 1, διασαφηνίστηκε το σύστημα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, ένα επίκαιρο τέχνασμα, εξελίσσεται με ταχύτατους ρυθμούς τις τελευταίες δεκαετίες και βρίσκεται σε στάδιο ανάπτυξης ακόμη. Έτσι δεν έχει προηγηθεί ο απαιτούμενος χρόνος για να υλοποιηθούν δοκιμασμένες λύσεις και κάποιες κλίσεις συνήχησης και οι ιδεολογίες σε σχέση με τον αποδοτικότερο τρόπο συστηματοποίησης και λειτουργίας που διαφοροποιούνται και σε ειδικές περιπτώσεις αντικρούονται.

Αδρομερώς οι διαφοροποιήσεις που προκύπτουν μεταξύ χωρών σε συνάφεια με το σύστημα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης τείνουν να καθρεπτίζουν τις

διαφορές που διασαφηνίζονται μεταξύ των εκπαιδευτικών συστημάτων γενικότερα. Σε ένα σημείο είναι φυσικό η κάθε χώρα να βρίσκει και να επιλύει καταστάσεις για τις οργανωτικές και λειτουργικές ρυθμίσεις του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης που να έχουν κοινά γνωρίσματα στην μέθοδο οργάνωσης και λειτουργίας του ομότιμου γενικού συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης, από το οποίο το πρώτο συνιστά τμήμα αυτού.

Τα ουσιώδη θέματα που απασχολούν και τα οποία διενεργείται διάλογος ή αποκτώνται ανόμοιες γνώμες ή ασπάζονται διαφορετικές πολιτικές είναι τα εξής:

1. Η αναγκαιότητα για τουριστικές σπουδές ασχέτως από την επαγγελματική κατάρτιση για τουριστικά επαγγέλματα
2. Η σύναψη και ακολουθία των μετέπειτα βαθμίδων του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης
3. Ο προσανατολισμός της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και ο ρόλος της πρακτικής εξάσκησης σε προγράμματα σπουδών¹⁹
4. Το καθεστώς επικύρωσης τίτλων σπουδών σε συνάθροιση και με την ανεπάρκεια καθιέρωσης προτύπων σε σχέση με το περιεχόμενο και την αξιοπιστία των σπουδών
5. Η νομική ή συνδικαλιστική κατοχύρωση των τίτλων σπουδών
6. Ο ρόλος που αποτίνεται στην επανακατάρτιση και τη δια βίου κατάρτιση για τους εργαζόμενους
7. Η συνέργεια μεταξύ των φορέων του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και των επαγγελματικών οργανώσεων των εργοδοτών και των εργαζομένων στον τομέα
8. Η αξιολόγηση σπουδαστών και σπουδών
9. Η ανταπόκριση των σπουδών με στόχο την ικανοποίηση των αναγκών του τουριστικού τομέα σε καταρτισμένο και έμπειρο δυναμικό και την ενδυνάμωση της ανταγωνιστικότητας του

¹⁹Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ», www.grhotels.gr

3.2 ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΓΙΑ ΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ

3.2.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ

Στο κεφάλαιο 1 επισημάνθηκε, ότι παρ' όλο που οι σπουδές για συγκεκριμένου τύπου επαγγέλματα που προσελκύουν τον τουριστικό τομέα κατέχουν διακεκριμένη παράδοση σε πολλές χώρες, για την αξιοπιστία στο περιεχόμενο των καθαυτό τουριστικών σπουδών όπου διατυπώνονται από ένα κομμάτι της πλειοψηφίας σοβαρές επιφυλάξεις. Προσδόκιμο θα ήταν στις χώρες όπου έχει οργανωθεί με τέτοιο τρόπο, το γενικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης, ώστε σε εξέχων βαθμό τις ανάγκες των κλάδων ξενοδοχείας και εστίασης με εκπαιδευμένο εργατικό δυναμικό, η προσοχή που στρέφεται στην γέννηση συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης να είναι μικρότερη και οι ανάλογες προσπάθειες να ξεκινήσουν μετέπειτα. Αντιστοίχως σαν φυσικό επακόλουθο μπορεί να συμβεί το ίδιο, για τις χώρες όπου η οικονομική διάσταση του τουριστικού κλάδου είναι σχετικά μικρότερη. Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η Γερμανία. Η συγκεκριμένη χώρα θεωρείται ότι κατέχει ένα από τα αποδοτικότερα συστήματα επαγγελματικής και τεχνικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με άκαμπτη την καλά πειθαρχημένη μαθητεία. Το σύστημα αυτό κάλυπτε τις ανάγκες των κλάδων ξενοδοχείας και εστίασης σε αρκετά μεγάλο κομμάτι αυτών, καθώς για την Γερμανία το τουριστικό κομμάτι, ο κλάδος του τουρισμού γενικά, έχει σχεδόν μηδαμινή σημασία, η ανάγκη για την δημιουργία συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης για τον τουριστικό τομέα δεν ήταν εμφανική και προέκυψε πολύ πρόσφατα. Περιληπτικά θα μπορούσαμε να πούμε είτε για τους παραπάνω λόγους είτε για λόγους που έχουν συνοχή μεταξύ τους με όσα αναφέρθηκαν στο κεφάλαιο 1 για την οντότητα των τουριστικών σπουδών, η Γερμανία είναι μία από τις χώρες στην οποία οι αμφισβητήσεις για το πόσο είναι αναγκαία η δημιουργία συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι ζοφερές.

Σε κάποιες άλλες χώρες στις οποίες σημειώνεται υστέρηση ως προς την ανάπτυξη των τουριστικών σπουδών στο μεταδευτεροβάθμιο και το τριτοβάθμιο επίπεδο, ενώ εκείνες που είναι αρκετά αναπτυγμένες οι σπουδές σε τουριστικά επαγγέλματα είναι ο Καναδάς και οι ΗΠΑ. Στον Καναδά η ανάπτυξη της τουριστικής εκπαίδευσης στο

τριτοβάθμιο επίπεδο βρίσκεται ακόμη σε βρεφιακό στάδιο, ενώ παράλληλα στις ΗΠΑ παρέχονται μεν μαθήματα σε σχέση με τον τουρισμό ωστόσο ως μαθήματα επιλογής συμπεριλαμβανόμενα σε προγράμματα που πλεονεκτούν σε τίτλους σπουδών με ουσιώδη αντικείμενο άλλο από τον τουρισμό. (ChrisCooperatal, 1996, σελ. 135, 136).

Αντιθέτως σε χώρες όπως η Γερμανία, σε χώρες όπως η Πορτογαλία και η Ελλάδα, όπου η σημαντικότητα του τουριστικού τομέα είναι σχετικιστικά μεγάλη ενώ τα συστήματα επαγγελματικής και τεχνικής κατάρτισης δεν είχαν ακλόνητη παράδοση και ευρωστία, υιοθετήθηκαν από την πολιτεία ειδικές προσπάθειες για τον σχηματισμό ρητών δομών τουριστικής κατάρτισης. Παραδείγματα αποτελούν οι Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων στην Ελλάδα, για τις οποίες αναφέρονται πράγματα στα επόμενα κεφάλαια και το Εθνικό Ίδρυμα για την Τουριστική Εκπαίδευση και Κατάρτιση στην Πορτογαλία, με ανώτερες και μέσες σχολές και εκπαιδευτήρια στις σημαντικότερες τουριστικές ζώνες της χώρας αυτής (Estoril, Algarve, Oporto, Λισαβόνα).

Εξέλιξη υπάρχει επίσης στις τουριστικές σπουδές στο Ηνωμένο Βασίλειο, παρόλο που στη συγκεκριμένη χώρα μεγάλη προσοχή δίνεται στην καθαρά επαγγελματική κατάρτιση σε επαγγέλματα που στοχεύουν στον τουρισμό. Αυτό συνάδει τόσο με την άμεση ανέλιξη του τουρισμού στη χώρα αυτή τις τελευταίες δεκαετίες όσο και με την εκεί οργάνωση και την εσωτερική υπόσταση της τριτοβάθμιας εκπαίδευσης. Όπως σημειώθηκε, οι ενέργειες για την αναπτυχή της τουριστικής εκπαίδευσης προκύπτουν σε μεγάλο βαθμό από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα, και κάποια από ΑΕΙ του Ηνωμένου Βασιλείου επωμίστηκαν επιτυχείς από όσο φαίνεται πρωτοβουλίες (π.χ. Πανεπιστήμια του Surrey και Strathclyde).²⁰

3.2.2 ΑΡΘΡΩΣΗ ΚΑΙ ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ

Εξέχων θέμα που παρουσιάζεται σχετικά με την οργάνωση του εκπαιδευτικού συστήματος και σε περαιτέρω βαθμό του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, συναποτελεί η άρθρωση και ακολουθία των συνεχόμενων του βαθμίδων.

²⁰ Βλ. σελ. 51, Υπ. Κεφάλαιο 2.2.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Η ΕΕ σε μια προσπάθεια της να συντείνει στην αποδοχή των επαγγελματικών και τεχνικών προσόντων μεταξύ χωρών – μελών, έχει ορίσει για την επαγγελματική και τεχνική εκπαίδευση και κατάρτιση 5 παραμέτρους με γνώμονα την ωριμότητα και γνώσης του ατόμου. Οραματικός θα μπορούσαμε να πούμε ότι ο τίτλος κάθε βαθμίδας αποτελεί συγχρόνως προσόν που να εκχωρεί την πρόσβαση στην αγορά εργασίας αλλά και την παράλληλη ακολουθία των σπουδών, άμεσα ή αργότερα, ώστε να επικαρπωθεί ο τίτλος σπουδών της ανώτερης βαθμίδας. Στη δεύτερη περίπτωση ο τίτλος της κατώτερης βαθμίδας είτε θα ήταν το μόνο απαιτούμενο προσόν για διείσδυση στην ανώτερη βαθμίδα είτε να χρειάζονται υποχρεωτικός και κάποια επιπρόσθετα προσόντα, όμως η επίτευξη των οποίων να μην αποτελεί εμπόδιο και να μην απαιτεί χρόνο, προσπάθεια και δαπάνη που να εγκαθιστά την επιλογή πρακτικά απαγορευτική.

Ρυθμίσεις που να βοηθήσουν να ανοίξει ο δρόμος, για τον κάθε ενδιαφερόμενο να φτάσει στην ανώτερη βαθμίδα, παίζουν μεγάλο ρόλο για την ελκυστικότητα των σπουδών γενικά. Οι ανοικτοί διάυλοι από βαθμίδα σε βαθμίδα, με τη λογική που παρουσιάστηκε, ενώ, όπως φαίνεται εκ πείρας, δεν αλλάζουν σε μεγάλο βαθμό το αποτέλεσμα από άποψης αριθμού των ατόμων που βρίσκονται σε κάθε βαθμίδα, εμπλουτίζουν σε ικανοποιητικό βαθμό την ελκυστικότητα των κατώτερων βαθμίδων για τους ενδιαφερόμενους γιατί δεν εμποδίζουν τη δυνατότητα, με την απαιτούμενη προσπάθεια να μπορέσει κανείς να προχωρήσει στην επίτευξη των στόχων του. Σε αντίθετη περίπτωση ρυθμίσεις που περιορίζουν όσους επιλέξουν να διεκδικήσουν κάποιον τίτλο εκπαίδευσης ή κατάρτισης σε δεδομένη βαθμίδα χωρίς να δίνονται ουσιώδεις αδιέξοδοι για είσοδο στις ανώτερες, αποθαρρύνουν την έκκληση ικανών υποψηφίων και εξασθενούν τα κίνητρα των εργαζομένων να αναπτύξουν περισσότερα προσόντα.

Όπως αναφέρθηκε, μεγάλη σημασία έχουν οι ανοικτοί διάυλοι από βαθμίδα σε βαθμίδα, καθώς είναι ακόμα πιο σημαντικοί στην περίπτωση των τουριστικών επαγγελμάτων. Και αυτό, γιατί όπως αναφέρεται και στο Κεφάλαιο 3, παραπάνω η εσωτερική αγορά εργασίας κάθε επιχείρησης αλλά και σε αύξων βαθμό και η αγορά εργασίας για τον τομέα ως σύνολο, προσφέρουν εν μέρει μειωμένες διεξόδους για ελκυστική σταδιοδρομία με ευκαιρίες αύξησης των αποδοχών και παραγωγής σε ανώτερα κλιμάκια. Υπό αυτές τις συνθήκες η επένδυση σε τίτλο επαγγελματικών σπουδών που δεν δίνει τη δυνατότητα εισαγωγής σε ανώτερη βαθμίδα, μειώνει

δραστικά το φάσμα επιλογών του εκπαιδευόμενου και ως εκ τούτου παρουσιάζει μειωμένη ελκυστικότητα.

«Παράδειγμα συστήματος πλήρους και οργανικής ένταξης της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στο γενικό σύστημα εκπαίδευσης και κατάρτισης με την κάθε βαθμίδα να οδηγεί σε αντίστοιχο επαγγελματικό προσόν και ταυτόχρονα σε προσόν εισόδου στην αμέσως ανώτερη βαθμίδα είτε δίχως όρους είτε με όρους αλλά δίχως τυπικούς φραγμούς ή απαιτήσεις που στην ουσία να ακυρώνουν τις δυνατότητες επιλογών για τον ενδιαφερόμενο, είναι το γαλλικό». Για να μεγαλώσει το φάσμα επιλογών για όσους ενδιαφέρονται και να εντείνονται τα ερεθίσματα για σταδιακή πρόοδο, το σύστημα αυτό έχει σχετικιστικά παραπάνω βαθμίδες (6-7), από τις κλασικές τρεις. Ύστερα από πλήρη αποφοίτηση από την κάθε βαθμίδα επικαρπώνεται τίτλος που παρέχει εισοδο στην αγορά εργασίας αλλά την ίδια στιγμή απαρτίζει και εφόδιο για εισοδο στην επόμενη ανώτερη βαθμίδα. Συγγενή σύστημα έχει και η Ιταλία καθώς σε μικρότερο βαθμό και η Ισπανία. Σε αυτές τις χώρες ιδίως στην Ισπανία η σύγκληση του συστήματος είναι ελαστικότερη και ο ιδιωτικός τομέας σαν συντελεστής εμφανιστικός.

Στην Ελλάδα η διαβάθμιση από βαθμίδα σε βαθμίδα δείχνει σοβαρά κενά, κυρίως σε ότι έχει να κάνει με την είσοδο στην τριτοβάθμια και μετέπειτα στην μεταπτυχιακή εκπαίδευση. Το εμπόδιο για τη συνέχιση προς τις πανεπιστημιακές βαθμίδες, για όσα άτομα δεν επιτύχουν στις πανελλήνιες εξετάσεις είναι αξεπέραστος. Το ανοικτό πανεπιστήμιο αποτελεί ένα πρώτο μικρό άνοιγμα. Η υπερτερότητα του είναι μικρής σημασίας ακόμη, οι δυνατότητες του μειωμένες και το κοινωνικό κύρος του σχετικού τίτλου ακόμη εν πολλοίς ασαφές. Το εμπόδιο αυτό αν δεν είναι υπαίτιο ως ένα σημείο για το μειωμένο κύρος της μεταδευτεροβάθμιας και της επαγγελματικής εκπαίδευσης σίγουρα περιορίζει την ελκυστικότητά τους.²¹

²¹ Βλ. σελ. 52 Υπ. Κεφάλαιο ΑΡΘΡΩΣΗ & ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

3.2.3 ΠΡΟΣΑΝΑΤΟΛΙΣΜΟΣ ΤΩΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Το σύνολο των προγραμμάτων σπουδών από σκοπιάς της θέσης της θεωρητικής διδασκαλίας και της πρακτικής εξάσκησης κυμαίνεται ανάλογα με τη στάση που επικρατεί σχετικά με την έννοια και τη βαρύτητα που αποφέρει στην πρακτική εξάσκηση καθώς και ανάλογα με την ειδίκευση του προγράμματος και την εκπαιδευτική βαθμίδα. Ως προς την έννοια της θεωρητικής κατάρτισης οι γνώμες διαφέρουν με μια μερίδα, κυρίως από μεριάς των εργοδοτών, να κρίνει απαραίτητη όχι μόνο την πρακτική εξάσκηση επίσης τον πρακτικότερο προσανατολισμό των μαθημάτων από επισκοπική μεριά και μια άλλη μερίδα, κυρίως από πλευρά των διδασκόντων, να υποστυλώνει ότι πιο σημαντικό για την εκπαίδευση. Αυτό είναι να εξοπλίζει τον σπουδαστή με ένα παραδεκτό υπόβαθρο θεωρητικών γνώσεων και να δημιουργεί τις ικανότητες του να σκέφτεται. Τέτοιου είδους παιδεία δεν αποκτάται κατά τη διάρκεια της εργασίας του παράλληλα με την κατοχή της κατά τη διάρκεια των σπουδών αναβαθμίζονται οι ικανότητες του σπουδαστή όχι μόνο στο να αποκτήσει με πιο απλό τρόπο πρακτικές γνώσεις κατά την άσκηση του επαγγέλματος αλλά και να ενσωματώνεται στις διαμορφούμενες συνθήκες.

Ότι έχει να κάνει με την επαγγελματική κατάρτιση σε επαγγέλματα που γίνεται χρήση τους στον τουριστικό τομέα η πρακτική εξάσκηση εκλαμβάνεται ως σημαντικό στοιχείο γενικά και της προσδίδεται ιδιαίτερη σημασία, κυρίως σε χώρες που υπερισχύει η παράδοση συστημάτων μαθητείας για την επαγγελματική κατάσταση. Π.χ. στην Αυστρία για παιδιά που είναι 15 χρονών και άνω, τα επαγγελματικά προγράμματα μαθητείας έχουν διάρκεια για την ολοκλήρωσή τους τρία χρόνια και ο χρόνος ορίζεται ως εξής: το 80% είναι η πρακτική άσκηση και το 20% η διδασκαλία στο σχολείο. Κάτι ανάλογο ισχύει και στη Γερμανία με το 70% να καταλαμβάνεται από την πρακτική άσκηση του συνολικού χρόνου σπουδών. Επαγγελματικά προγράμματα ανώτερης εκπαίδευσης (Hohere Lehrausbildung für Tourismus) για μαθητές ηλικίας 14 ετών και άνω, στην Αυστρία έχουν διάρκεια εκπλήρωσης αυτών 5 χρόνια με τέσσερις περιόδους πρακτικής άσκησης το καλοκαίρι διάρκειας 2 μηνών η κάθε μία. Στην Γαλλία για κατοχή του πιστοποιητικού επαγγελματικής επάρκειας (certificat d'aptitude professionnelle) το χρονικό διάστημα σπουδών κατά μήνα χωρίζεται κατά τα

τρία τέταρτα σε πρακτική άσκηση σε κάποια επιχείρηση και κατά το ένα τέταρτο στο διδακτήριο. Στην Ιταλία οι Περιφερειακές Αρχές εκπληρώνουν προγράμματα κατάρτισης για τουριστικά επαγγέλματα δευτεροβάθμιου επιπέδου με το 40% του χρόνου σπουδών στο διδακτήριο και το άλλο 60% σε πρακτική άσκηση σε κάποια τουριστική επιχείρηση.

Σε γενικό βαθμό η πρακτική άσκηση καταναλώνει μικρό ποσοστό του συνολικού χρόνου σπουδών στην τριτοβάθμια τουριστική εκπαίδευση και κατά κανόνα διαλαμβάνει τη μορφή εργασίας σε τουριστική επιχείρηση στη διάρκεια του καλοκαιριού. Ωστόσο κάποια πανεπιστήμια προσφέρουν προγράμματα στοχευόμενα στην επαγγελματική και τεχνική κατάρτιση με έντονο το παρουσιαστικό της πρακτικής άσκησης, όπως π.χ. σε ολίγες περιπτώσεις στην Αγγλία. Με στόχο την ευχαρίστηση των αναγκών που έχει η αγορά σε μια κάστα ορισμένων αγγλικών πανεπιστημίων δεν αμφιταλαντεύονται ώστε να προσφέρουν προγράμματα πανεπιστημιακού μεν επιπέδου όσο και πρακτικού ενδιαφέροντος.

Απαραίτητη προϋπόθεση για τη σωστή οργάνωση αποτελεσματικών προγραμμάτων πρακτικής εξάσκησης είναι η ανελλιπής προσπάθεια και επαρκής συνεργασία μεταξύ των παραγωγικών μονάδων του τομέα και των εκπαιδευτικών ιδρυμάτων. Χωρίς τα παραπάνω εγκυμονεί ο κίνδυνος, οι σπουδαστές ή να ξοδεύουν τον χρόνο τους στην εκτέλεση βοηθητικών μόνο εργασιών, όπου δεν τους δίνουν την ευκαιρία να μάθουν πράγματα, ή να αμελούνται και να υποαπασχολούνται. Για τους λόγους αυτούς σε κάποιες καταστάσεις οι σχολές λειτουργούν ιδιόκτητες τουριστικές επιχειρήσεις για τον λόγο του να έχουν την ιδιότητα μέσα σε αυτές να δώσουν την ευκαιρία στους σπουδαστές τους ή σε μια ομάδα αυτών να εξασκηθούν στην πράξη με τρόπο ικανοποιητικό.

Μια πρόσφατη έρευνα, της Διεθνούς Οργάνωσης Τουρισμού, έβγαλε στοιχεία τα οποία αναφέρονται στην έρευνα παρακάτω, ο υπολογισμός της εργοδοσίας είναι ότι τα ιδανικότερα αποτελέσματα εξασφαλίζονται με έναν τελεσφόρο συνδυασμό από καθέδρας διδασκαλίας και πρακτικής εξάσκησης.

Στην Ελλάδα αξιοσέβαστη παράδοση στην ενσωμάτωση συστηματικής και τέλεια οργανωμένης πρακτικής εξάσκησης στα προγράμματα τουριστικών σπουδών έχουν οι Σχολές Τουριστικών Επαγγελμάτων. Ένα κομμάτι πρακτικής εξάσκησης έχουν και τα προγράμματα τουριστικών σπουδών στα ΤΕΙ, για τα γνωρίσματα της αποδίδονται

βέβαια κατηγορίες. Σε τελική ανάλυση η πρακτική εξάσκηση είτε είναι ελλιπής είτε αδιάφορη.

3.2.4. ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ

Όπως ειπώθηκε και στο Κεφάλαιο 1, τα προγράμματα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης έχουν μεγάλη γκάμα και γενικά ανεπαρκείς ποιότητα. Η επικύρωση συναποτελεί εξαιρετικό εργαλείο που μπορεί να βοηθήσει στην ελαχιστοποίηση των ζητημάτων.

Στην Ελλάδα, τη Γαλλία αλλά και τη Γερμανία περισσότερο το σύστημα εξαρτάται στη δυνατότητα αντίδρασης χωρίς ίχνος παρέμβασης από εξωτερικούς παράγοντες με την έννοια ότι οι κρατικοί εκπαιδευτικοί φορείς στην ασυμβατότητα των επιπέδων αποδίδουν τίτλους τους οποίους εγκρίνει αυτομάτως το κράτος. Στον βαθμό που παρεισφρέει «ετεροπιστοποίηση», με τη σημασία ότι διεκπεραιώνονται εξετάσεις από φορείς διακριτούς από τους φορείς εκπαίδευσης που παράσχουν στο πρώτο του στάδιο τον τίτλο, το προσόν της ιδιοτικότητας για τέτοιου είδους διαδικασίες το γαλουχεί το κράτος και οι διαδικασίες αυτές ιδιάζουν στην κρατικά παρεχόμενη παιδεία και το περιεχόμενο της. Σε χώρες σαν την Αγγλία ή την Ιρλανδία, η κρατική παρέμβαση είναι μικρής σημασίας αλλά είναι αναγκαίος ο ρόλος μη κρατικών φορέων που έχουν θεσπιστεί στην αγοραστική ζώνη και των οποίων η εγγύτητα έχει παρουσιάσει κύρος. Κατά περίπτωση αναφερόμαστε σε οργανώσεις επαγγελματικές που διενεργούν εξετάσεις με σκοπό να εγκριθούν οι επαγγελματικές ικανότητες υποψήφιων μελών τους (π.χ. οργανώσεις λογιστών, αρχιτεκτόνων) σε αυτόνομα πανεπιστήμια ή οργανώσεις τέτοιου είδους πανεπιστημίων που πραγματοποιούν εξετάσεις πιστοποίησης για απόφοιτους λυκείου, για τους οποίους απόφοιτους τα πιστοποιητικά αυτά θεωρούνται αποδεκτά από τα πανεπιστήμια για την εισαγωγή σ' αυτά, για οργανώσεις εργοδοτών που απεργάζονται μηχανισμούς πιστοποίησης για συγκεκριμένες κατηγορίες προσωπικού που απασχολούν κλπ.

Στο κεφάλαιο 1 σημειώθηκε, ότι οι διεθνείς οργανισμοί που έχουν ως αντικείμενο απασχόλησης τους τον τουρισμό ή την επαγγελματική κατάρτιση, ωστόσο και οι εθνικοί οργανισμοί έχουν παίξει σημαντικό ρόλο στον σχεδιασμό μηχανισμών πιστοποίησης, με απώτερο σκοπό την επιχορήγηση στην αγορά, άτομα με

αδιαφιλονίκητες σπουδές, που εκπληρώνουν τις βασικές προϋποθέσεις κατάρτισης και ποιότητας, για την ικανοποίηση του τουριστικού τομέα με το αρμόδιο εργατικό δυναμικό και την επιτάχυνση αναγνώρισης τίτλων. Στην προσπάθεια της, π.χ., η Διεθνής Οργάνωση Τουρισμού να εξυψώσει ομώνυμο πεδίο πτυχών πιστοποίησης, το 1997 ανέπτυξε πρόταση για δημιουργία μεθόδου σύνθεσης εξετάσεων σε παγκόσμιο επίπεδο με τίτλο Δοκιμασία Τουριστικών Ικανοτήτων για Πτυχιούχους (Graduate Tourism Aptitude Test – GTAT) με σκοπό την πιστοποίηση πτυχιούχων είτε για εισαγωγή αυτών σε μεταπτυχιακά προγράμματα είτε για την απορρόφηση τους σε τουριστικές επιχειρήσεις. (Eduardo Fayos Sola, 1997, σελ. 21). Το Ευρωπαϊκό Κέντρο για την Ανάπτυξη της Επαγγελματικής Εκπαίδευσης (CEDEFOP) προσπάθησε να δημιουργήσει τις κατάλληλες συνθήκες για την τυποποίηση των τουριστικών τίτλων σπουδών στις χώρες της ΕΕ. Στην Αμερική το Συμβούλιο για την Ξενοδοχειακή, Εστιατορική και Θεσμική Εκπαίδευση (Council for Hotel, Restaurant and Institutional Education) προσπάθησε για εκούσια εφαρμογή εθνικών μοντέλων για επίκτητες ικανότητες και δυνατότητες στον τουριστικό κλάδο. Ένα άλλο παράδειγμα στην ίδια κατεύθυνση συναποτελούν οι προσπάθειες του Συμβουλίου Παγκόσμιου Τουρισμού και Ταξιδιών (World Tourism and Travel Council) για τύπου μικρομεσαίες επιχειρήσεις στην περιοχή του Ειρηνικού (Eduardo Fayos Sola, 1997, σελ. 25-26). Ουδέ μία όμως από τις αυτενέργειες αυτές δεν έχει υποδείξει σε επίτευξη στην πράξη. Η δυσκολία αυτή έρχεται σε επαφή κατά μεγάλο βαθμό με το πρώιμο στάδιο ανάπτυξης που διανύει η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση, τις διαφορετικές απόψεις που εκφράζονται και αδρομερώς την ανεπάρκεια ωριμότητας που αντικατοπτρίζει τον κλάδο.

Σημαντικός παράγοντας για τη συνήχιση των συστημάτων της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης στην Ευρώπη παίζει και η ΕΕ. Πρώτα από όλα η πολιτική που εφαρμόζει για την αποδοχή των τίτλων σπουδών και των επαγγελματικών προσόντων, στην αγορά εργασίας και από το κράτος γενικά. Δεύτερο στοιχείο κυρίως για τις χώρες συνοχής, στην προκειμένη φάση των οποίων οι οικονομικοί πόροι που προσφέρονται από το Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο είναι πολύ περισσότεροι, σε σχέση με τους όρους και τις προϋποθέσεις που τάσσει για την δαπάνη τους. Οι συντελεστές αυτοί υποβοηθούν ώστε η τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση να συμπεριληφθεί οργανικά και να απαρτίσει κλάδο του συστήματος εκπαίδευσης και κατάρτισης και να απελευθερωθεί από ιδιοτυπίες, οι οποίες τη

περίοδο που κλήθηκαν οι σχετικές αποφάσεις μπορεί να είχαν κάποιο σκοπό. Όμως θέτουν όρια στο φάσμα των προδιαγραφών των εκπαιδευόμενων ή τους τοποθετούν σε περιθωριακή θέση. Είναι αποδεκτό από τα συμφραζόμενα στο κεφάλαιο 4, ότι η μεροληψία αυτή παρουσιάζεται διάχυτα και στην χώρα μας με το σύστημα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης να εξαπλώνεται σε γοργούς ρυθμούς στις καταστάσεις που εκείνες ενσωματώνονται οργανικά στο όλο σύστημα επαγγελματικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και τον επικείμενο ρόλο των κάποτε πρωτοποριακών Σχολών Τουριστικών Επαγγελματιών να οδεύει προς περιορισμό. Ανατρεπτική υπήρξε η επίδραση της ΕΕ στο σχηματισμό των συστημάτων πιστοποίησης τίτλων στην Ελλάδα.²²

3.2.5. ΣΥΝΕΡΓΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΦΟΡΕΩΝ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ & ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ

Σε μια προσπάθεια ενίσχυσης για την ποιότητα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης σε συνάφεια για την παραγωγή αποφοίτων με δεξιότητες που να ανταπεξέρχονται στις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας, σημαντική μπορεί να αποδειχθεί η συμβολή της σύμπραξης μεταξύ φορέων του συστήματος τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης και φορέων εργοδοσίας των εργαζομένων. Η ευφάνταστη τροποποίηση των προγραμμάτων σπουδών σύμφωνα με τις απαιτήσεις της παραγωγικής διαδικασίας, οι διαβουλεύσεις και η συνεργασία μεταξύ των σχεδιαστών των προγραμμάτων και εκείνων που κάνουν χρήση αυτών είτε ως εκπαιδευόμενοι, είτε σαν εργοδότες είναι βασική προϋπόθεση. Επίσης η ανάπτυξη της αίσθησης κλίματος συνεργασίας είναι απαραίτητο στοιχείο, για την ομαλή ένταξη της πρακτικής εξάσκησης στη μέθοδο λειτουργίας τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, που όπως σημειώθηκε αποτελεί προϋπόθεση ποιότητας.

Συνεργασία που συνάπτεται μεταξύ εργοδοσίας και εκπαιδευτικών ιδρυμάτων, είναι ένα θέμα του οποίου η εξέλιξη δεν θεωρείται απόλυτα επαρκής σε κάποιες χώρες. «*Η σύνδεση που έχει ο τουριστικός τομέας και το σύστημα τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι δαιδαλώδης και δύσκολη. Είναι υπό στάδιο ανάπτυξης ακόμη και η*

²² Βλ. σελ. 55, Υπ. Κεφάλαιο ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

κάθε μεριά κάνει τις δικές της προσπάθειες προκειμένου να καταλάβει τις απόψεις της άλλης.» (ChrisCooperetal. 1996, σελ. 182). Τα προβλήματα που προκύπτουν παραπέμπουν με τις πεποιθήσεις μιας ομάδας των εργοδοτών και πρωτίστως των μικρομεσαίων σχετικά, τη σπουδαιότητα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, με διαφορές στη σκοπιά που βλέπει η κάθε πλευρά, μεταξύ εργοδοτών και εκπαιδευτικών, για το πώς θα προσεγγίσει την εκπαίδευση χωρίς όμως να υπάρχει πάντα η επαρκής ποιότητα της προσφερόμενης εκπαίδευσης της κατάρτισης. Στην χώρα μας η συνεργασία αυτή είναι ακόμη περιστασιακή και βρίσκεται σε νηπιακό στάδιο.²³

3.2.6. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΤΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ

Όλο και περισσότερο επεκτείνεται το θέμα αξιολόγησης για την πρακτική εξάσκηση αλλά και της ποιότητας των σπουδών που προσφέρονται με την εκ βάθρων εκπαιδευτική ιδέα και τόσο με την ουσία της ευχαρίστησης των αναγκών της οικονομίας σε εκπαιδευόμενο και καταρτισμένο εργατικό δυναμικό. Πλέον κρίνεται άσκοπο, το θέμα να αφηθεί στην κρίση των εκπαιδευτικών.

Σύμφωνα με το άρθρο, με την αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου επιδιώκεται να εξεταστούν τα εξής κυρίως θέματα:

1. Κατά πόσο με το συγκεκριμένο πρόγραμμα σπουδών υπηρετούνται οι σκοποί που τίθενται από το εκπαιδευτικό ίδρυμα και την εκπαιδευτική του κοινότητα
2. Κατά πόσο επιτυγχάνονται οι συγκεκριμένοι, μαθησιακοί κυρίως, σκοποί του συγκεκριμένου προγράμματος
3. Κατά πόσον επιτυγχάνεται η αναγκαία ισορροπία μεταξύ σκοπών, περιεχομένου σπουδών, μεθόδων διδασκαλίας και εξετάσεων
4. Κατά πόσο επιτυγχάνεται ικανοποιητικό αποτέλεσμα με δεδομένους τους εξωτερικούς και εσωτερικούς περιοριστικούς παράγοντες, οικονομικούς κ.ά.

Η εκτίμηση της ενέργειας και του αποτελέσματος της εκπαίδευσης και της κατάρτισης στην εκπλήρωση των αναγκών των διαφόρων κλάδων της οικονομίας με

²³ Βλ. σελ. 59, Υπ. Κεφάλαιο ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ & ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

ιδανικευμένο εργατικό προσωπικό, διεκπεραιώνεται βάση δειγματοληπτικών ερευνών μεταξύ εργοδοτών και μισθωτών καθώς και με εποπτεία της εργασιακής πορείας των αποφοίτων από διάφορα εκπαιδευτικά προγράμματα.

Οι πληροφορίες που περιέχονται και η μεθόδευση της αποτίμησης συνοδεύεται και από τον σκοπό της. Είναι μεγάλης σημασίας η ατομικότητα ανάμεσα στην «εξακριβωμένη» αξιολόγηση, όπου αντικείμενο της είναι η εύρεση αποτελέσματος, κάτι που απαρτίζει π.χ. αντικείμενο της αρχής επικύρωσης και της «αναλυτικής» αξιολόγησης που έχει σκοπό όχι μόνο να εξακριβώσει το αποτέλεσμα αλλά και να υποδείξει προτάσεις για την καλύτερη αξιοποίηση ενός προγράμματος. (ChrisCooperetal, 1996, σελ. 84-85).

Οι διαβαθμισμένες προσπάθειες αξιολόγησης και με τις δυο σημασίες που προλέχθηκαν πιο πριν συνιστούν σχετικά νέα βελτίωση, η χρήση της όμως ακόμη δεν έχει οριστικοποιηθεί, αλλά δεν έχει επίσης λάβει σε γενικό βαθμό μορφή και οργάνωση. Ξεδιπλώνεται όλο και περισσότερο και έχει το πλεονέκτημα ότι ακόμη και στην ανεπάρκεια πόρων, συμβαίνει με ενστικτώδης αντίδραση από μεριάς των εκπαιδευτικών.

Στην Ελλάδα πραγματοποιούνται συχνές αλλαγές στο εκπαιδευτικό σύστημα, που σαν αντικείμενο τους έχουν το επίπεδο των προθέσεων, ωστόσο οφείλουμε να πούμε ότι είναι στο θέμα και η πρόοδος της ποιότητας. Οι προσπάθειες που καταβάλλονται όμως από μεριάς αυτής αποτελεσματώνονται στην εκφορά απόψεων με αρχικό στάδιο τις αρχές της παιδαγωγικής. Δεν δίνεται ιδιαίτερη προσοχή και δεν παίρνουν τα απαραίτητα μέτρα ώστε να μπορούν να εκτελεστούν αδιάσειστες αποδείξεις ως προς την αυθεντικότητα της διατιθέμενης εκπαίδευσης και των μεταβολών στην ποιότητα αυτή που ανακύπτουν από τις κάθε τυχόν αλλαγές. Εμπιστευτικά σε μετρήσεις όπου διενεργούνται κατά χρονικά διαστήματα από διεθνείς οργανισμούς, τα πορίσματα των οποίων για την Ελλάδα δεν είναι και πολύ επαινετικά.

Αν για την εκτίμηση και τον υπολογισμό της ποιότητας της προσφερόμενης εκπαίδευσης γίνονται λίγα στην Ελλάδα, για τον σχηματισμό του βαθμού στον οποίο η προσφερόμενη εκπαίδευση και κατάρτιση πραγματοποιώντας τις επιθυμίες της παραγωγικής διαδικασίας. Δεν αποπειρώνται καμιά μεθοδική παρακολούθηση της πορείας των διαφορετικών κατηγοριών αποφοίτων μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους για να επιβεβαιωθεί, σε ποιο επίπεδο τα απαραίτητα μέσα που

ανέπτυξαν ανταπεξέρχονται στις ανάγκες της εργασίας και ποιες είναι ανεπαρκής. Και τα κενά που δημιουργούνται έτσι ώστε να γίνει συχνή και επαναλαμβανόμενη προσπάθεια αντιμετώπισης τους.²⁴

3.2.7. Η ΑΞΙΑ ΤΩΝ ΣΠΟΥΔΩΝ

Η περισυλλογή που είναι υπό στάδιο ανάπτυξης ακόμη και οι αποφάσεις που εφαρμόζονται σε συνάφεια με τα θέματα που λέχθηκαν έχουν σαν τελική πρόθεση τον εμπλουτισμό της ποιότητας της απαιτούμενης εκπαίδευσης. Για το τουριστικό κομμάτι στον εκπαιδευτικό τομέα το θέμα κατέχει εξέχουσα θέση, αφού οι συνθήκες που υπερισχύουν ως προς ποιότητα δεν είναι επαρκείς. Μπορεί να υπάρχουν παραδείγματα προγραμμάτων σπουδών σε τουριστικά θέματα, τα οποία έχουν δημιουργήσει το πλάνο μιας καλής εικόνας προς τα έξω και ερμηνεύονται ως μεγάλης αξίας αλλά δεν είναι μέρος του κανόνα.

Οι σπουδές δεν φτάνουν μόνο να είναι ποιοτικές δηλαδή, να επιτύχουν τους στόχους των εκπαιδευτικών αναγκών μόνο που εφαρμόζονται από τον φορέα εκπαίδευσης. Είναι βασικό τους προτέρημα να έχουν την ικανότητα να μπορούν να διευθετήσουν και τις ανάγκες της παραγωγικής διαδικασίας. Κυρίως στην περίπτωση της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης, η πλευρά αυτή της ποιότητας είναι ζοφερής σημασίας. Και αυτό για τον λόγο που όπως προαναφέρθηκε, το ερώτημα τι είδους εκπαίδευση εφαρμόζει καλύτερα στις ανάγκες του τομέα και δεν έχει καταφέρει να βρει αποδεκτή απάντηση.

Λόγο πρακτικών λόγων η εξαίρετη ποιότητα της εκπαίδευσης και η παραγωγή απόφοιτων που να κατέχουν την ικανότητα να μπορούν να διεκδικήσουν την εκτίμηση των εργοδοτών και να παίξουν ρόλο στην επαύξηση της ανταγωνιστικότητας του τουριστικού τομέα είναι διαδικασία που χρειάζεται τον απαιτούμενο χρόνο και επίμονη προσπάθεια.

Ένα καινούριο εκπαιδευτικό προϊόν, το οποίο στην περίπτωση του τουρισμού εξάγεται, όπως αναφέρθηκε, με ευθύνη της εκπαίδευσης, υπάγεται ως προς βάση της ποιότητας του, σε μια διαδικασία που μπορεί να καταλήξει σε φαύλο κύκλο. Για τους

²⁴ Βλ. σελ. 60, Υπ. Κεφάλαιο ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

πιο ταλαντούχους επίλεκτους σπουδαστές, που έχουν την ικανότητα να διασφαλίσουν πρόσβαση σε ήδη δοκιμασμένα προγράμματα σπουδών σε άλλες ειδικότητες, που προσφέρουν σίγουρη επαγγελματική επιτυχία. Η έλξη ενός νέου προγράμματος σε τομέα του τουρισμού, είναι κατά εξαίρεση χαμηλή. Ωστόσο κυριαρχεί η ιδέα ότι οι «τουριστικές σπουδές διακρίνονται από μια ρηχότητα» (ChrisCooperetal., σελ. 47). Έτσι στα τουριστικά επαγγέλματα υπάρχει μια τάση να προσέρχονται υποψήφιοι με λιγιστές ικανότητες. Κάτι εξίσου παρόμοιο συμβαίνει και με το διδακτικό προσωπικό. Οι πιο ταλαντούχοι είναι φυσικό επακόλουθο να επιλέγουν να σταδιοδρομήσουν σε σχολές ή προγράμματα με υψηλό κοινωνικό κύρος και περισσότερες παράπλευρες ευκαιρίες εισφοράς εισοδήματος.

Οι διδάκτορες σε προγράμματα τουριστικών σπουδών «συχνά δεν έχουν την ευκαιρία να απολαύσουν τον απαιτούμενο σεβασμό που προσδίδεται στο διδακτικό προσωπικό άλλων επιστημών», «νιώθει αποκλεισμένο μέσα στα εκπαιδευτικά ιδρύματα που εξυπηρετεί» και απογυμνώνεται «εμπεδωμένων θεσμών για αντιπαροχή απόψεων και την ανάπτυξη ιδεών που έχουν την δυνατότητα να συντείνουν στη δημιουργία κοινού τόπου για την μέλλουσα πρόοδο του θέματος» (ChrisCooperetal., σελ. 6). Εκτός αυτών και οι χρηματοδοτικοί πόροι που μπορούν να είναι εύκαιροι για καινούρια εκπαιδευτικά προϊόντα προσεγγίζουν τα όρια του περιορισμού. Απόρροια των καταστάσεων αυτών είναι η μεροληψία για μέτριου επιπέδου εκπαιδευτικό προϊόν, κάτι που δυσχεραίνει την εργοδοσία. Η πραγματικότητα αυτή τείνει και εκείνη να παρατείνει τη μέτρια ποιότητα σπουδαστών και διδασκόντων. Σε αντίθετη περίπτωση, όσο πιο υψηλά είναι το κύρος του ιδρύματος ή του προγράμματος τόσο μεγάλου όγκου και θελκτική θα είναι στους υποψήφιους σπουδαστές αλλά και στους διδάσκοντες. Αυτό γενικά οδηγεί σε υψηλόβαθμη νοερή και εκπαιδευτική στάθμη διδασκομένων και διδασκόντων. Εν συνέχεια η ιδανικότερη ποιότητα διδασκομένων και διδασκόντων οδηγεί στην παραγωγή αξιωμένων αποφοίτων. Οι απόφοιτοι αυτοί διατηρούν ή ισχυροποιούν ακόμη περισσότερο το γόητρο του ιδρύματος ή του προγράμματος από το οποίο προκύπτουν.

Οι χαρακτηριστικές αυτές δυσκολίες που χαρακτηρίζονται από τη φύση του αντικειμένου που τα αντιπροσωπεύει, για να επιτύχουν γρήγορη και υψηλή αξία στην τουριστική εκπαίδευση και κατάρτιση, η οποία είναι μέρος ενός νέου κλάδου, τονίζονται και από συγκεκριμένα γνωρίσματα της αγοράς εργασίας στον κλάδο.

Το κύρος ενός επαγγέλματος σχετίζεται σε υψηλό βαθμό με τις ικανότητες που αντιπαρέχει στον προλετάριο να σταδιοδρομήσει. Δεν νοιάζεται μόνο για το επίπεδο των αποδοχών όταν γίνεται η εργασιακή αποδοχή σε έναν κλάδο αλλά και οι παράμετροι όπως η στενή σταδιοδρομία που διαχωρίζεται και ειδικότερα οι πιθανότητες προαγωγών, αποσκίρτησης και εκτύλιξης και τα αντίστοιχα επίπεδα αμοιβών, τα πιο εκκεντρικά αντικείμενα απασχόλησης, η καταξίωση της πείρας που αναπτύσσεται από την αγορά, οι συγκυρίες εργασίας και κοινωνικής ασφάλισης και άλλα παρόμοια. Στις μεγαλύτερες τουριστικές επιχειρήσεις ή συγκροτήματα, για μια ομάδα προσωπικού δίνονται διακεκριμένες δυνατότητες σταδιοδρομίας. Για τη μέγιστη όμως πλειοψηφία των θέσεων απασχόλησης σε ολόκληρο τον τουριστικό κλάδο και για ολόκληρο το εύρος των μικρομεσαίων τουριστικών επιχειρήσεων, οι επιλογές που υπάρχουν για σταδιοδρομία για τη μισθωτή εργασία είναι λιγοστές.

Οι μειωμένες ικανότητες σταδιοδρομίας στην εσωτερική αγορά εργασίας κάθε επιχείρησης στην επαυξημένη μετακίνηση των εργαζομένων μεταξύ επιχειρήσεων. Η κινητικότητα αυτή που μειώνει τα κίνητρα κάθε επιχείρησης να επενδύσει στην καλύτερευση της κατάρτισης των εργαζομένων της ή να διαχειριστεί το κόστος που έχει ως επακόλουθο την πρόσληψη ατόμων με υψηλά χαρακτηριστικά προσόντα, εφόσον αναγνωρίζει ότι πιθανότατα από την προσπάθεια αυτή να επωφεληθούν ανταγωνιστές της και όχι η ίδια.

Σαν αποτέλεσμα των παραμέτρων αυτών που ενεργούν στους τουριστικούς τομείς σχεδόν σε κάθε χώρα είναι στο περίπου μηδαμινό το βάρος που προσδίδεται από την εργοδοσία στα χαρακτηριστικά προσόντα, ο χαμηλός βαθμός αφομοίωσης και αποφοίτων και ο χαμηλός βαθμός επιλογής των νέων και κυρίως της αποτελεσματικότερης κάστας αυτών, να πρεσβεύουν προγράμματα σπουδών τουριστικής κατάρτισης.

Είναι ολοφάνερο ότι η ενέργεια μέσω της οποίας, εκτιμώντας με βάση το αποτέλεσμα, οικοδομείται βήμα-βήμα ή διαλύεται το κύρος ενός εκπαιδευτικού τομέα, όπως ο κλάδος τουριστικής εκπαίδευσης στα διάφορα στάδια, να διασχίζει ακόμα τα πρώιμα επίπεδα της διαδικασίας.

Πρωτεύουσα πηγή έμπνευσης για την ενίσχυση της στάθμης της τουριστικής εκπαίδευσης στα πρώτα της στάδια που μόλις διασχίζει είναι τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Όμως δεν μπορεί κανείς να περιμένει ούτε από τους πιο ικανούς να

ρισκοκινδυνεύσουν την καριέρα τους για να ενδυναμώσουν την ποιότητα του προϊόντος του συστήματος αλλά ούτε και οι εργοδότες να στοιχηματίσουν στην αντικατάσταση των αδυναμιών του εκπαιδευτικού προϊόντος. Δεν διαθέτουν τις ικανότητες και τα μέσα για να το κάνουν. Και αναλόγως αν είναι για τον δημόσιο ή τον ιδιωτικό τομέα, υποχρέωση ή συμφέρον, να ενισχύσουν την ποιότητα των σπουδών έχουν τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Αυτό και επιπλέον του χρόνου αναβάθμισης της ποιότητας των αποφοίτων, προσαυξάνει τη ζήτηση για αυτούς και βάζει σε τροχιά κίνησης μια διαδικασία αγαθού κύκλου αναβάθμισης. Βέβαια αναφερόμαστε για μια επένδυση μακράς ποιότητος, αφού η επίδοση προκύπτει με επαχθείς υστέρηση χρόνου σε σχέση με την προσπάθεια.

Η Διεθνής Οργάνωση Τουρισμού διενήργησε μια έρευνα σχετικά με την ποιότητα των τουριστικών σπουδών διεθνώς με τη μέθοδο Delphi, στην αναζήτηση της ώστε να βρει έναν τρόπο να προοδεύσει. Διάφοροι ειδήμονες και επιχειρηματίες που γνωρίζουν την κατάσταση αυτών των πραγμάτων, καλέστηκαν να απαντήσουν σε σχετικό ερωτηματολόγιο. Οι απόψεις που διατυπώθηκαν συμφωνούν στο αποτέλεσμα ότι η ποιότητα της τουριστικής εκπαίδευσης και κατάρτισης είναι μέτριου βαθμού και προβάλλει σοβαρά κενά, κυρίως από τις παρακάτω γνώμες κατά κατηγορία προσωπικού:

Κατηγορία Προσωπικού	Αξιολόγηση Στάθμης Γνώσεων, Ικανοτήτων ή Δεξιοτεχνιών	Γνώσεις ή Δεξιότητες Μεγάλης Σημασίας σε Σχέση με τις Οποίες το Χάσμα Μεταξύ Αναγκών & Επιδόσεων των Εργαζομένων Είναι Μεγάλο
Προσωπικό άμεσης εξυπηρέτησης πελατών (FrontLinePersonnel)	Μέτρια ή κάτω του μετρίου από όλες σχεδόν τις απόψεις	Διαπροσωπικές σχέσεις, ξένες γλώσσες, επιχειρηματικές γνώσεις, ηλεκτρονικοί υπολογιστές
Επιβλέποντες	Μέτρια από όλες σχεδόν τις απόψεις	Διαπροσωπική επικοινωνία, διοίκηση επιχειρήσεων, ξένες

		γλώσσες, ηλεκτρονικοί υπολογιστές
Μεσαία στελέχη διοίκησης (MiddleLevelManagement)	Άνω του μετρίου από όλες τις απόψεις εκτός από τη γνώση ξένων γλωσσών όπου οι επιδόσεις υστερούν	Διοίκηση επιχειρήσεων, marketing
Ανώτερα στελέχη διοίκησης (HighLevelManagement)	Γενικά ικανοποιητική από όλες τις απόψεις	Στρατηγικός σχεδιασμός, πρόβλεψη εξελίξεων στην αγορά

Πηγή: Eduardo Fayos Sola, 1997, Κεφ. 3

Η ανάπτυξη των βασικών προσόντων δηλαδή των βασικών γνώσεων που είναι αναγκαίες, όπως η δεξιότητα σαφούς διατύπωσης, οι αντιλήψεις σε νομοθετικά θέματα, διοικητικών διαδικασιών, διοίκησης επιχειρήσεων, marketing κλπ., τεχνικών γνώσεων όπως ξένες γλώσσες και γνώση χρήσης ηλεκτρονικών υπολογιστών και των γνωρισμάτων συμπεριφοράς, όπως π.χ. η αβρή και καλοπροαίρετη συμπεριφορά, η δυνατότητα διαχείρισης αντιπαρατάξεων, η ακαμψία, το πνεύμα ομαδικής συνεργασίας, η δεξιότητα επαύξησης πρωτοβουλιών, κ.ο.κ. θεωρείται ότι σε πολλές καταστάσεις εξασφαλίζεται μέσω ενός συνδυασμού σχολικής εκπαίδευσης και πρακτικής εξάσκησης. Η συνεισφορά του σχολείου εκτιμάται γενικά συγκρατημένη σε θέματα της τρίτης από τις κατηγορίες προτερημάτων που σημειώθηκαν ενώ είναι αξιοσημείωτη από άποψης ξένων γλωσσών, της ικανότητας έκφρασης και της γνώσης των διοικητικών διαδικασιών. Η πρακτική άσκηση εξετάζεται ότι έχει την ικανότητα να συνεισφέρει σε σημαντικό σημείο ως προς όλα τα προσόντα με εξαίρεση τις ξένες γλώσσες, την ικανότητα έκφρασης και τη γνώση ηλεκτρονικών υπολογιστών. (EduardoFayosSola, 1997, σελ. 73).²⁵

²⁵ Βλ. σελ. 64, Υπ. Κεφάλαιο ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4^ο

ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΠΟΥ ΕΠΙΚΕΚΤΡΩΝΟΝΤΑΙ ΣΤΗΝ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΗ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

4.1 Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΟ ΕΛΛΗΝΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Η σημαντικότητα της τουριστικής εκπαίδευσης είναι αδιαφιλονίκητη για την εξομάλυνση και την καρποφόρα λειτουργία του τουριστικού κλάδου σε διεθνείς επίπεδο. Τα κράτη των οποίων η οικονομία συγκροτείται από τον τουρισμό έχουν στρέψει την προσοχή τους ιδιαίτερα στην ανάπτυξη των κατάλληλων υποδομών και συστημάτων εκπαίδευσης στον τομέα του τουρισμού η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα, προσφέρεται σε 3 επίπεδα σπουδών: δευτεροβάθμιο, μεταδευτεροβάθμιο και τριτοβάθμιο. Η σύγχρονη τουριστική εκπαίδευση πρέπει να εξεταστεί ως μια οντότητα θεωρητικών, αλλά και εμπειρικών γνώσεων και προσόντων, τα οποία χρειάζονται και τις ανάλογες ανάγκες του τουριστικού τομέα για αποτελεσματικότερο ανθρώπινο δυναμικό. Η τουριστική εκπαίδευση, ασχέτως της οργάνωσης των σπουδών σε ποικίλες εκπαιδευτικές βαθμίδες, σήμερα αντιμετωπίζει αρκετά προβλήματα. Τα προβλήματα αυτά πρέπει να αποκρουστούν από την ελληνική πολιτεία στη βάση ενός θεμελιώδη σχεδιασμού και μετέπειτα από διαβούλευση, όχι μόνο με τους φορείς των αρμόδιων υπουργείων, αλλά έχοντας υπόψη και προτάσεις από επιχειρηματίες του τουριστικού κλάδου, οι οποίες θα δείξουν την πραγματικότητα, δηλαδή τις ανεπάρκειες και τις προϋποθέσεις που υπάρχουν αυτή τη στιγμή στην τουριστική αγορά. Ιδιαίτερο μειονέκτημα του ελληνικού εκπαιδευτικού συστήματος είναι πως δεν εντάσσει την τριτοβάθμια εκπαίδευση με την αγορά εργασίας. Είναι φανερό πως το μειονέκτημα αυτό σχετίζεται και με τον τομέα του τουρισμού. Σημαντικό πρόβλημα εναπομένει η διαμόρφωση και αναδιαμόρφωση των χαμηλότερων επιπέδων εκπαίδευσης, ιδίως της πιο κατώτερης βαθμίδας δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης, την ΕΠΑΣ και ΕΠΑΛ δηλαδή. Στο στάδιο των υψηλόβαθμων τουριστικών σπουδών που αποκραίνουν οι σχολές ΑΣΤΕΡ και ΑΣΤΕΑΝ, η τάση που εμφανίζεται είναι ο ξεπεσμός των δημοσίων σχολών και η παροχή σπουδών σε αυτόν τον τομέα από ιδιωτικές σχολές. Συνοψίζοντας, η παροχή

τουριστικής εκπαίδευσης αντιπαρέχετε πλήρως μόνο από τα ΑΤΕΙ, τα οποία όμως εκπαιδεύουν μόνο διοικητικά στελέχη και όχι επαγγελματίες για το σύνολο του κλάδου. Εν ολίγοις, οι νέες ρυθμίσεις που επέφερε το Σχέδιο Αθηνά στο εκπαιδευτικό σύστημα κατέληξαν σε εξασθένηση των τμημάτων τουριστικών επιχειρήσεων των ΑΤΕΙ καθώς θεσμοθέτησαν την ενσωμάτωση τους από τα τμήματα Διοίκησης Επιχειρήσεων, καταλύοντας τα αυτοτελή τμήματα και πτυχία Τουριστικών Επιχειρήσεων. Τέλος, η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα, έχει να υπομείνει τη σκόπελο της οικονομικής ύφεσης και της μειωμένης αν όχι μηδαμινής χρηματοδότησης.²⁶

4.2 Ο ΡΟΛΟΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΑΝΑΒΑΘΜΙΣΗ ΤΩΝ ΠΑΡΕΧΟΜΕΝΩΝ ΥΠΗΡΕΣΙΩΝ ΣΤΙΣ ΞΕΝΟΔΟΧΕΙΑΚΕΣ ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ & ΣΤΗΝ ΠΕΡΑΙΤΕΡΩ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΑΝΑΠΤΥΞΗ

Η τουριστική εκπαίδευση είναι ο συνδεδετικός παράγοντας στην διαδικασία διεύρυνσης του τουρισμού. Καθιερωμένες υπάρχουν 2 ομάδες προγραμμάτων τουριστικής εκπαίδευσης. Η μια ομάδα είναι η διοίκηση τουρισμού και η δεύτερη η διοίκηση φιλοξενίας. Στην Ελλάδα το στάδιο που βρίσκεται η τουριστική εκπαίδευση είναι ικανοποιητικό. Το εκπαιδευτικό σύστημα στην Ελλάδα που σχετίζεται με τον τουρισμό διακρίνεται σε τρεις ιεραρχημένες κλίμακες: την δευτεροβάθμια, τη μεταδευτεροβάθμια και την ανώτερη βαθμίδα εκπαίδευσης. Σε αυτές τις ιεραρχίες υπάρχουν δημόσια και ιδιωτικά εκπαιδευτικά ιδρύματα. Στην Ευρώπη χώρες που διακρίνονται με διακεκριμένες σχολές τουριστικής εκπαίδευσης είναι η Αυστρία, η Γερμανία και η Ελβετία. Η ποιότητα που χαρακτηρίζει τις υπηρεσίες συνδέεται άμεσα με την τουριστική εκπαίδευση. Αν η εκπαίδευση δεν είναι σωστή τότε δεν υπάρχει ποιότητα στις υπηρεσίες που προσφέρονται. Για να επιτευχθεί η καλύτερη ποιότητα υπηρεσιών δεν αρκεί μόνο η εκπαίδευση που έχει μεταλάβει το προσωπικό από τα εκπαιδευτικά ιδρύματα. Είναι αναγκαίο να υπάρχει έκφανση πάνω στη θέση εργασίας που έχει αναληφθεί. Η τουριστική ανάπτυξη και η τουριστική εκπαίδευση δεν είναι όμοιοι όροι. Η εκπαίδευση στοχεύει στο παρόν, έχει να κάνει με τον κάθε εργαζόμενο ξεχωριστά, εκπληρώνεται άμεσα και στόχος της είναι η διόρθωση των ελλείψεων. Από την άλλη μεριά η ανάπτυξη στοχεύει στο μέλλον, σχετίζεται με

²⁶<http://oceanis.lib.puas.gr/xmlui/handle/123456789/2219>

ομάδες ατόμων, έχει μακροπρόθεσμες επιρροές και προδιαθέτει τους εργαζόμενους για το μέλλον. Μια έρευνα που έγινε στα πλαίσια για την ανακάλυψη του επιπέδου της τουριστικής εκπαίδευσης στα Ελληνικά ξενοδοχεία, έλαβε χώρα σε 20 ξενοδοχεία της Αθήνας και της επαρχίας. Το ερωτηματολόγιο είχε ερωτήσεις όπως πόσα άτομα απασχολούνται στην επιχείρηση, τι ηλικία είναι το προσωπικό, αν το προσωπικό έχει την κατάλληλη εκπαίδευση και αν όχι για πιο λόγο, τι εκπαίδευση έχουν λάβει, αν χρησιμοποιούνται από τα ξενοδοχεία προγράμματα εκπαίδευσης, τι είναι αυτά τα προγράμματα, πόσο συχνά και πόσα χρήματα δαπανούνται για αυτά. Επίσης, τα ξενοδοχεία εγκατέστηκαν να αποτυπώσουν την γνώμη τους, σε σχέση με το επίπεδο εκπαίδευσης στην ποιότητα υπηρεσιών που παρέχουν και σε τελική ανάλυση για το ποια θεωρούν ότι είναι η καλύτερη μορφή εκπαίδευσης. Τα αποτελέσματα αναλήφθηκαν βάση διαγραμμάτων. Το συμπέρασμα ήταν ότι η πλειοψηφία των ξενοδοχείων έχει εκπαιδευμένο προσωπικό το οποίο κατέχει κυρίως πτυχίο από ΤΕΙ. Όσα ξενοδοχεία εφαρμόζουν προγράμματα εξειδίκευσης επιλέγουν σεμινάρια τα οποία και χρησιμοποιούν πρωτίστως κάθε 6 μήνες και το ποσό που ξοδεύουν είναι ανάμεσα από 501 έως και 600€. Τα περισσότερα ξενοδοχεία που πήραν μέρος στην έρευνα θεωρούν ότι το στάδιο που είναι η τουριστική εκπαίδευση στην Ελλάδα είναι μέτριο. Καθώς ανταπάντησαν ότι η εκπαίδευση αλλοιώνει σε μεγάλο βαθμό την ποιότητα στο τμήμα της διεύθυνσης, ελάχιστα στο τμήμα του λογιστηρίου και έντονα στο τμήμα υποδοχής. Στο τμήμα εστίασης οι γνώμες δίστανται καθώς κάποιοι θεωρούν ότι επηρεάζει πολύ και άλλοι πάλι καθόλου. Στο τμήμα ορόφων δεν υπάρχει επιρροή, ιδίως στο τμήμα προμηθειών, στο τμήμα ελέγχου επηρεάζει πολύ, στο τμήμα δημοσίων σχέσεων σε έντονο βαθμό και τέλος στο τμήμα ανθρωπίνου δυναμικού επίσης πάρα πολύ. Τελειώνοντας τα πιο πολλά ξενοδοχεία θεωρούν ότι η καλύτερη μορφή εκπαίδευσης είναι η δημόσια.²⁷

²⁷<http://okeanis.lib.puas.gr/xmlui/handle/123456789/1825>

4.3 ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ - ΑΝΕΡΓΙΑ

Η μελέτη μεταξύ της σχέσης εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας είναι αρκετά ενδιαφέρουσα από πολλές μεριές. Το ελληνικό κράτος και τα ελληνικά νοικοκυριά όμως ξοδεύουν πολλά χρήματα για εκπαίδευση με τελικό στόχο να χρηματοδοτήσουν τον παράγοντα ανθρώπινο κεφάλαιο και να προϊδεάσουν το ανθρώπινο δυναμικό για αποτελεσματικότερη σταδιοδρομία. Είναι αναγκαίο λοιπόν, να γνωρίζουμε ποιες είναι οι απολήξεις αυτών των δαπανών τόσο για τα άτομα όσο και για την οικονομία συνολικά. Στη σήμερον συντυχία με την αδιανόητη βαθμιαία αυξανόμενη ανεργία και τις παρατεταμένες τεχνολογικές και διαθρωτικές αλλαγές, τα άτομα πρέπει να είναι εξοπλισμένα με τα αρμόδια εκπαιδευτικά προσόντα για να ανταπεξέλθουν στις νέες διεθνείς προκλήσεις που είναι αντιμέτωπη η οικονομία. Μόνο στο μέτρο που τα κέρδη που αποκομίζονται τα άτομα και η κοινωνία υπερβαίνουν τις δαπάνες για εκπαίδευση μπορεί να υπερισχύσει ο ισχυρισμός ότι οι τελευταίες είναι οικονομικά δικαιολογημένες. Στην προκειμένη περίπτωση και η ελληνική οικονομία εξελίσσεται με ταχύς ρυθμούς λόγω των αναδυόμενων δαπανών για εκπαίδευση. Από την άλλη όλο και περισσότερο τίθεται η απορία το ποιος πρέπει να φέρει το κόστος της εκπαίδευσης, δηλαδή ο άμεσα ωφελούμενος ή ο έμμεσα ωφελούμενος (η κοινωνία μέσω της φορολογίας) ή πως γίνεται αυτό να διαμελιστεί δίκαια και αποδοτικά. Ίδιο με τους ενδοιασμούς στον διαμελισμό του κόστους είναι και το ζήτημα κατά ποιο βαθμό το εκπαιδευτικό μας σύστημα είναι τέτοιο που να προσφέρει τις ίδιες ευκαιρίες για εκπαίδευση στις διάφορες κοινωνικές τάξεις, καθώς και πως οι ευκαιρίες αυτές αλλάζουν με βάση το επίπεδο εκπαίδευσης.

Τα αποτελέσματα που η εκπαίδευση έχει στη θέση ατόμων στην αγορά εργασίας μπορούν βεβαίως να υπολογιστούν και ως παράμετροι αποτελέσματος του εκπαιδευτικού συστήματος. Η εύκολη ή όχι συγκατάληξη των εξερχομένων από το εκπαιδευτικό σύστημα στην αγορά εργασίας είναι φανερό ότι συνθέτει ένα δείκτη της αποτελεσματικότητας και της ποιότητας του εκπαιδευτικού συστήματος. Ιδίως η αναμφισβήτητη αλληλεξάρτηση εκπαιδευτικού επιπέδου ή τύπου εκπαίδευσης με την ενασχόληση και τα εισοδήματα αποτελεί ακριβής διαπίστωση για άσκηση ίδιας εκπαιδευτικής πολιτικής. Οι εκπαιδευτικές επιλογές των ατόμων και των οικογενειών

τους μπορούν να διευκολυνθούν από την επίκαιρη γνώση των σχέσεων εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας.

Ωστόσο οι σχέσεις εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας είναι πολύπλευρες και η πορεία της υπαίτιας σχέσης αναδραστική (το εκπαιδευτικό σύστημα επηρεάζει την κοινωνία και την οικονομία αλλά και το επίπεδο του και η λειτουργία του αποτελούν αντανάκλαση αυτών), είναι ουσιαστικά βολικό να διαιρεθούν αυτές οι 2 κατηγορίες. Πρώτα από όλα, στις σχέσεις εκπαίδευσης και αγοράς εργασίας, όπου το βασικό αντικείμενο είναι πως διακρίνεται η προοπτική ομαλοποίησης στην αγορά εργασίας, καθώς και άπογης απασχόλησης ή παραμονής στην ανεργία ανάλογα, με τον τύπο και στάδιο εκπαίδευσης. Δεύτερον, στις σχέσεις εκπαίδευσης και αμοιβών, όπου αναλύονται σε τι βαθμό η εκπαίδευση έχει αντίκτυπο το πόσα χρήματα βγάζει κάποιος στην αγορά εργασίας.²⁸

4.3.1 ΜΕΤΑΒΑΣΗ ΤΩΝ ΝΕΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΣΤΗΝ ΑΓΟΡΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

Η υψηλή και συνεχής ανεργία των νέων τη δεκαετία του 1990 στις εξελισσόμενες και όχι μόνο χώρες σε συνάφεια με τις ριζικές αλλαγές στις αγορές εργασίας έχουν δημιουργήσει το ενδιαφέρον τόσο των ασκούμενων στην οικονομική πολιτική όσο και των αναλυτών ερευνητών. Πρωταρχική απόσχιση της μεθόδου μελέτης της ανεργίας των νέων συγκροτεί η μελέτη της σύνδεσης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας ή αλλιώς η συνένωση τους χώρους της εκπαίδευσης και της αγοράς εργασίας. Η αποστασία της ζήτησης εργασίας από παραδοσιακούς κλάδους της αλλαγής προς υπηρεσίες και τεχνικά επαγγέλματα με συγχρονισμένες ελλείψεις εργαζομένων με ειδικά προσόντα και ειδικεύσεις, και η αδιανόητα υψηλή ανεργία των νέων, που έχουν σημειωθεί σε πολλές χώρες οδήγησαν σε προσπάθειες αναγνώρισης του πως η οικονομική διατύπωση της ροής από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας έχει τη δυνατότητα να προδιαθέσει τους νέους για αναδιαρθρωμένες αγορές εργασίας και να συνεισφέρει στην ομαλή μελλοντική επαγγελματική τους εκτύλιξη σε ένα όλο και περισσότερο ανταγωνιστικό διεθνώς περιβάλλον.

²⁸file:///C:/Users/User/Downloads/KEPE_Studies_50.pdf

Αναλυτικότερα, το θέμα μετάβασης από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας μπορεί να αντιπαραταχθεί κυρίως με τρεις ομάδες – δέσμες μέτρων.

Πρώτον, με μετατροπές – μεταρρυθμίσεις στη δευτεροβάθμια, στην τριτοβάθμια εκπαίδευση, καθώς και τη δια βίου εκπαίδευση με σκοπό την αναμόρφωση στο περιεχόμενο των σπουδών, την ενδυνάμωση των κινήτρων για μάθηση, την διεύρυνση της συμβουλευτικής και πληροφόρησης σε θέματα επαγγελματικής σταδιοδρομίας, καθώς και την ανακάλυψη εκπαίδευσης και εργασίας.

Δεύτερον, με μέτρα μείωσης (μέσω επιδότησης) του κόστους πρόσληψης και απασχόλησης των νέων.

Τρίτον, με διάφορα μέτρα και προγράμματα στην αγορά εργασίας για να υποστηριχθούν και να αποκτήσουν εργασιακή εμπειρία οι νέοι άνεργοι.

Σε πολλές χώρες έχουν ληφθεί από τη δεκαετία του 1990 διάφορα μείγματα τέτοιων μέτρων και προγραμμάτων για να αναδείξουν τη μετατροπή των νέων πιο εμφατική, αλλά αυτοί συχνά ακολουθούν δικές τους αλλότροπες διαδρομές κατά την επαγγελματική τους σταδιοδρομία. Διεθνείς επίσης οργανισμοί αποσαφηνίζουν τα σχετικά θέματα και υποδεικνύουν ποικίλες, αν και μεταξύ τους όχι πάντοτε αρμονικές πολιτικές. Ωστόσο το πρόβλημα της ανεργίας των νέων, αν και διαφοροποιούμενο μεταξύ των διαφόρων χωρών, εναπομένει επίκαιρο και οξύ, ενώ επιστημονικές έρευνες και αξιολογήσεις σχετικών μέτρων και προγραμμάτων δείχνουν ότι δεν υπάρχουν διορθωτικά μέτρα γρήγορης απόδοσης.

Απόρρα των εξελίξεων αυτών είναι η ανάγκη να αναδειχθεί σαφές ποια προγράμματα και ποια μέτρα εκπαιδευτικής και κοινωνικής πολιτικής, από μόνα τους ή σε συσχετισμό, είναι αποτελεσματικά στην κατεύθυνση της ένταξης των νέων στην αγορά εργασίας. Ως εκ τούτου έχουν επισημανθεί αρκετοί δείκτες, οι οποίοι δείχνουν κατά πόσο ο μετασχηματισμός από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας είναι ομαλή, αποτελεσματική και επιτυχής. Αυτό καθορίζεται ότι εξασφαλίζεται εάν το εκπαιδευτικό σύστημα «παραδίδει» στην αγορά εργασίας τους βασικούς και κατάλληλα εκπαιδευόμενους προς παραγωγική απασχόληση εργαζόμενους και η αγορά εργασίας, τους απορροφά τελικά τους αξιοποιεί και τους βελτιώνει. Στο σημείο που το εκπαιδευτικό σύστημα και η αγορά εργασίας λειτουργούν με αυτόν τον τρόπο είναι εμφανές ότι η ροή από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας είναι

αρμονική και αναζωογονείται η ανταγωνιστικότητα των εκπαιδευτικών και οικονομικών μονάδων. Εγκαθίσταται φανερό ότι αυτά αφορούν τόσο το εκπαιδευτικό σύστημα όσο και την αγορά εργασίας και χρειάζονται μεταξύ τους διασυνδέσεις, ενώ οι αρμόδιοι για αυτά φορείς είναι τόσο το Υπουργείο Παιδείας όσο και αυτό της εργασίας και επιστημονικά ανήκουν τόσο στα οικονομικά της εργασίας όσο και στην επιστήμη της εκπαίδευσης.

Έχει υποδειχθεί μια ομάδα από μεταβλητές – δείκτες, οι οποίοι θεωρούνται ότι χαρακτηρίζουν κατά πόσο πολύ η αλλαγή από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας είναι ολοκληρωμένη. Αυτοί οι δείκτες, που για πολλούς κρίνονται και στόχοι της επίκαιρης πολιτικής, αποσκοπούν στο να εναγκαλιστούν ενδιαφέρουσες διαστάσεις της μετάβασης, όπως τη διαδικασία και οργάνωση της εκπαίδευσης και κατάρτισης, καθώς και του συστήματος δεξιοτήτων, το επίπεδο γνώσεων και μερικεύσεων αυτών που επέρχονται από την εκπαίδευση, τους κανόνες εισόδου των νέων στις αγορές εργασίας, τις διεπαφές μεταξύ αγοράς εργασίας και συστημάτων εκπαίδευσης, τον βαθμό συμφόρησης των κοινωνικών εταίρων στη διαδικασία μετάβασης, την πορεία και τα αποτελέσματα της μετάβασης. Ως τέτοιοι δείκτες, σύμφωνα και με τη μελέτη, έχουν προταθεί κατά καιρούς οι παρακάτω:

1. *Υψηλά ποσοστά νέων που ολοκληρώνουν τη μέση εκπαίδευση και έχουν δικαίωμα συνέχισης σπουδών στην τριτοβάθμια εκπαίδευση ή έχουν την επαρκή και κατάλληλη ειδίκευση για είσοδο στην αγορά εργασίας.*
2. *Υψηλό επίπεδο γνώσεων και δεξιοτήτων των νέων κατά την ολοκλήρωση της μετάβασης.*
3. *Χαμηλά ποσοστά νέων που παραμένουν άνεργοι για μακρά χρονικά διαστήματα μετά την ολοκλήρωση των σπουδών τους.*
4. *Υψηλά ποσοστά νέων, οι οποίοι έχουν αφήσει προσφάτως το τυπικό εκπαιδευτικό σύστημα, και είναι απασχολημένοι.*
5. *Χαμηλά ποσοστά νέων που είναι εκτός εκπαιδευτικού συστήματος και είναι άνεργα.*
6. *Σταθερή και βελτιούμενη διαδρομή ως προς την απασχόληση και την εκπαίδευση μετά την ολοκλήρωση της δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης.*
7. *Μικρές διαφορές αυτών των δεικτών μεταξύ φύλων, περιοχών και κοινωνικών – επαγγελματικών ομάδων (ισότητα ευκαιριών ανάμεσα στους νέους).*

Είναι αποδεκτό ότι η αναζητούμενη ροή στην αγορά εργασίας δεν μειώνεται απλώς στη σύντομη κατοχή κάποιας θέσης εργασίας μετά την έξοδο από την εκπαίδευση, αλλά έχει δυναμική διάσταση και διαθέτει γενικά την οικονομική, κοινωνική και πολιτιστική ενσωμάτωση των νέων. Έτσι, πέρα απλώς από τους παραπάνω δείκτες, υπάρχουν και άλλοι που θεωρούνται πιο σημαντικοί για την απόδειξη κατά πόσο η πολυσχιδής μετατροπή είναι αποτελεσματική. Τέτοιοι δείκτες, που είναι ακανθώδεις να υπολογιστούν, μπορεί να είναι το κατά πόσο οι νέοι είναι ευχαριστημένοι από την επίδοσή τους στην εκπαίδευση και στην αγορά εργασίας, εάν μετουσιώνονται οι γνώσεις και τα ταλέντα τους. Οι πιο πάνω δείκτες, πολλοί εκ των οποίων αλλοιώνονται και από την οικονομική συγκυρία, είναι αποδεκτοί είτε γιατί μας ενδιαφέρει η αποτελεσματικότητα (η μέγιστη δυνατή παραγωγή από δεδομένες εισροές), είτε η δικαιοσύνη (δίκαιη διανομή της ευημερίας μεταξύ των ατόμων), είτε η κοινωνική συνεκτικότητα και σταθερότητα. Εν συνέχεια χρησιμοποιούμε όσους από τους παραπάνω δείκτες είναι εύκαιροι για να δούμε ποια είναι τα αναμενόμενα εμπόδια και τα αποτελέσματα της μετάβασης των νέων από την εκπαίδευση στην αγορά εργασίας στην Ελλάδα.

Εδώ πρέπει να σημειωθεί ότι η έννοια της αλλαγής από το σχολείο στην αγορά εργασίας δεν είναι καταλυτικά ορισμένη. Έχει χρονικό όριο και αναλυτικά διαθέτει 2 περιόδους. Τη χρονική περίοδο στο σχολείο, η οποία επαφίεται στενά με τον σχηματισμό για την επαγγελματική αποκατάσταση που με κατά προσέγγιση μπορεί να ερμηνευτεί ολόκληρη η εκπαίδευση μετά την επιτακτική ανάγκη, και την περίοδο από την έξοδο από το σχολείο μέχρι την έναρξη εργασίας. Όταν αναφερόμαστε για σύνολα ατόμων, έχουμε υπόψη το που βρίσκεται η πλειοψηφία των ομάδων αναφοράς. Παραδείγματος χάριν εξετάζοντας αυτούς που γεννήθηκαν σε κάποιο έτος όταν για πρώτη φορά το 50% αυτών δεν βρίσκεται στην εκπαίδευση και ταυτόχρονα το 50% αυτών εργάζεται, τότε η ανάλογη ηλικία τους διευκρινίζεται ότι ολοκληρώνει τη μετάβαση τους. Αντίστοιχα, η έναρξη της μετατροπής μπορεί να υποδηλωθεί ως η ηλικία όπου ολοκληρώνεται η υποχρεωτική εκπαίδευση, ή η ηλικία όπου ένα μεγάλο ποσοστό παραμένει στην εκπαίδευση και δεν εργάζεται.²⁹

²⁹file:///C:/Users/User/Downloads/KEPE_Studies_50.pdf

ΕΡΕΥΝΑ – ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ

Ύστερα από έρευνα με την βοήθεια ερωτηματολογίων, σε φοιτητικό κοινό, που έγινε με βάση την «ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ», ώστε να ερευνηθεί κατά πόσο οι φοιτητές ηλικίας από 18 -27 ετών γνωρίζουν κατά πόσο η χώρα μας θεωρείται «ιδανική» όσον αφορά θέματα του τουριστικού κλάδου αλλά και των σχολών που μεταφέρουν αυτές τις γνώσεις στους ίδιους αλλά και σε όλο το φοιτητικό κοινό της Ελλάδας. Τα αποτελέσματα παρουσιάζονται παρακάτω όπως και το ερωτηματολόγιο που χρησιμοποιήθηκε για τον σκοπό της έρευνας αυτής:

ΕΡΩΤΗΜΑΤΟΛΟΓΙΟ:

ΜΕΛΕΤΗ ΤΗΣ ΔΥΝΑΜΙΚΗΣ ΤΗΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

1) Φύλο:

Γυναίκα Άντρας

2) Ηλικία:

18-22 23-27 28-32 33-37

3) Κατά πόσο θεωρείται ότι το Ελληνικό Τουριστικό Δυναμικό στις Ελληνικές Τουριστικές Βιομηχανίες ανανεώνεται;

1)Αρκετά συχνά

2)Συχνά

3)Σχεδόν καθόλου

4)Σπάνια

4) Πιστεύεται ότι η γνώση που παρέχεται στα ΑΕΙ, ΤΕΙ & Πανεπιστήμια

Τουριστικής Ειδίκευσης είναι επαρκής και εξελιγμένη σύμφωνα με τα τωρινά πρότυπα τουριστικών επιχειρήσεων;

- 1) Στο έπακρον
- 2) Αρκετά κοντά στα πρότυπα
- 3) Λίγο
- 4) Καθόλου

5) Πιστεύεται ότι σήμερα οι τουριστικές επιχειρήσεις είναι ευχαριστημένες από τις δεξιότητες και τις γνώσεις του νέου εν δυνάμει εργατικού δυναμικού;

- 1) Πάρα πολύ
- 2) Πολύ
- 3) Λίγο
- 4) Καθόλου

6) Παρατηρείται τυχόν ενέργειες από μεριάς του Ελληνικού κράτους για καλύτερευση των παραπάνω ζητημάτων;

- 1) Πάρα πολύ
- 2) Πολύ
- 3) Λίγο
- 4) Καθόλου

7) Θεωρείται ότι οι καθηγητές που διδάσκουν στα ΑΕΙ, ΤΕΙ & Πανεπιστήμια έχουν ικανοποιητικές γνώσεις για να μετριάσουν το πρόβλημα αυτό;

- 1) Πάρα πολύ
- 2) Πολύ
- 3) Λίγο
- 4) Καθόλου

8) Γνωρίζεται ή θεωρείται ότι οι τουριστικές επιχειρήσεις θα επενδύσουν χρήματα για σεμινάρια, που θα εξασφαλίσουν καλύτερες γνώσεις για το προσωπικό τους;

- 1) Σίγουρα θα επενδύσουν
- 2) Σε ελάχιστο βαθμό

3)Δεν γνωρίζω

4)Δεν θα επενδύσουν

9) Εφόσον υπάρχει μια εμφανής στροφή των νέων σε σχολές τουριστικές, το κράτος κάνει προσπάθειες αναβάθμισης αυτών;

1)Πάρα πολύ

2)Πολύ

3)Λίγο

4)Καθόλου/Αδιαφορία

10) Εάν δεν νιώσετε ότι οι σχολές της Ελλάδας σας ικανοποιούν σε γνωστικό επίπεδο, θα σκεφτόσασταν να φεύγατε για Erasmus, σπουδές ή άλλα προγράμματα στο εξωτερικό;

1)Σίγουρα

2)Ίσως

3)Δεν γνωρίζω

11) Επιλέξτε μία από τις παρακάτω κατηγορίες που θα κατατάσσατε το επίπεδο των σχολών τουρισμού σε γνωστικό επίπεδο;

1)Πολύ καλό

2)Καλό

3)Μέτριο

4)Κακό

12) Επιλέξτε μία από τις παρακάτω χώρες, αν γνωρίζεται ποια από όλες έχει άψογο σύστημα στην εκπαίδευση του τουρισμού και θεωρείται ότι η Ελλάδα θα έπρεπε να παραδειγματιστεί;

1)Γερμανία

2)Βέλγιο

3)Αυστρία

4)Καναδάς

13) Επιλέξτε από τα παρακάτω ότι θεωρείται είναι πιο σημαντικό για αναβάθμιση

της δυναμικής της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα:

1) Προγράμματα εξ αποστάσεως

2) Ευκαιρίες εκμάθησης σύγχρονων τεχνολογιών

3) Το ίδιο το κράτος να προσφέρει βοήθεια ανάπτυξης στα ΑΕΙ/ΤΕΙ & Πανεπιστήμια

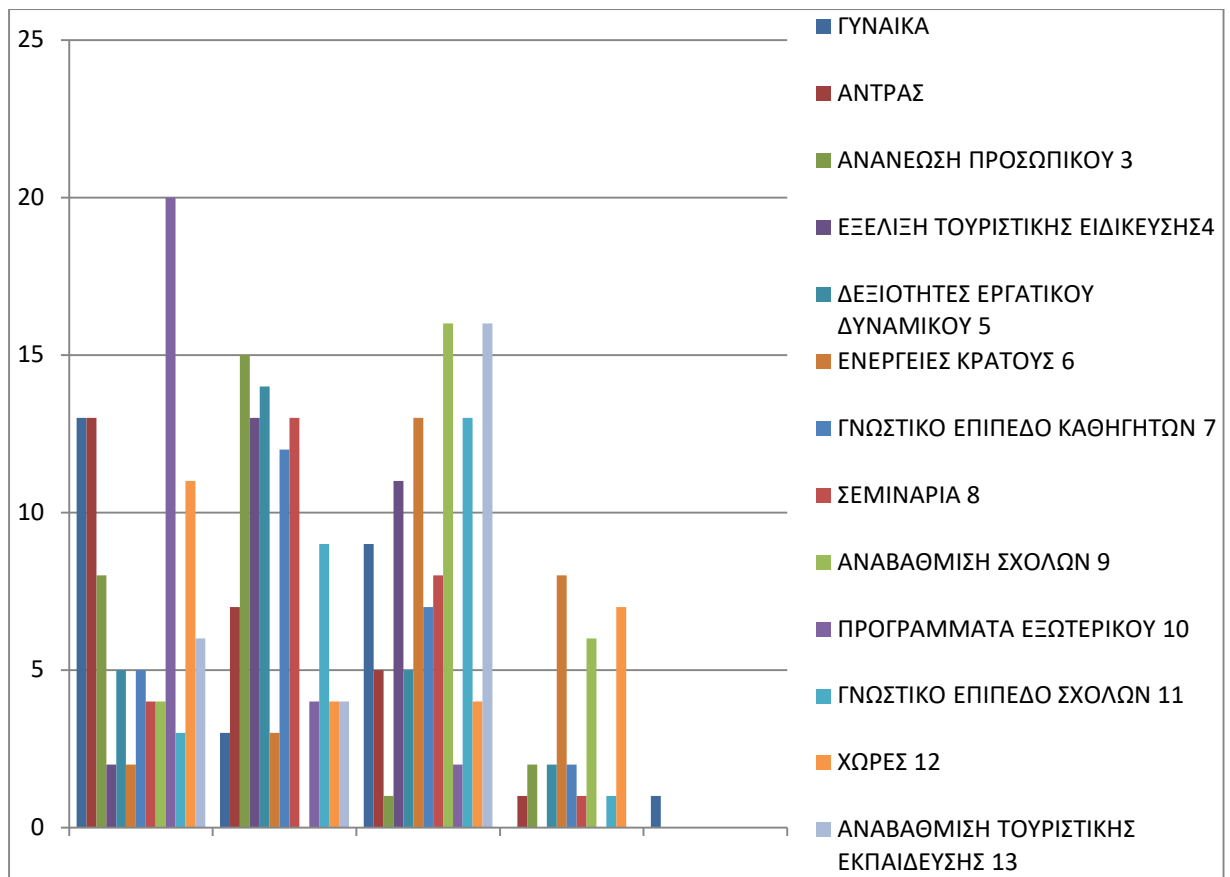
Οι απαντήσεις έχουν ως εξής:

Τα ερωτηματολόγια ήταν 26 και απαντήθηκαν ως εξής:

ΦΥΛΟ	ΓΥΝΑΙΚΑ	ΑΝΤΡΑΣ		
	13	13		
ΗΛΙΚΙΑ	18-22	23-27	28-32	33-37
	10	14	1	1
ΕΡΩΤΗΜΑ 3	ΑΡΚΕΤΑ ΣΥΧΝΑ	ΣΥΧΝΑ	ΣΧΕΔΟΝ ΚΑΘΟΛΟΥ	ΣΠΑΝΙΑ
	8	15	1	2
ΕΡΩΤΗΜΑ 4	ΣΤΟ ΕΠΑΚΡΟΝ	ΑΡΚΕΤΑ ΚΟΝΤΑ ΣΤΑ ΠΡΟΤΥΠΑ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
	2	13	11	-
ΕΡΩΤΗΜΑ 5	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
	5	14	5	2
ΕΡΩΤΗΜΑ 6	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
	2	3	13	8
ΕΡΩΤΗΜΑ 7	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ
	5	12	7	2
ΕΡΩΤΗΜΑ 8	ΣΙΓΟΥΡΑ ΘΑ ΕΠΕΝΔΥΣΟΥΝ	ΣΕ ΕΛΑΧΙΣΤΟ ΒΑΘΜΟ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	ΔΕΝ ΘΑ ΕΠΕΝΔΥΣΟΥΝ ΚΑΘΟΛΟΥ
	4	13	8	1
ΕΡΩΤΗΜΑ 9	ΠΑΡΑ ΠΟΛΥ	ΠΟΛΥ	ΛΙΓΟ	ΚΑΘΟΛΟΥ/ΑΔΙΑΦΟΡΙΑ
	4	-	16	6
ΕΡΩΤΗΜΑ 10	ΣΙΓΟΥΡΑ	ΙΣΩΣ	ΔΕΝ ΓΝΩΡΙΖΩ	
	20	4	2	

ΕΡΩΤΗΜΑ 11	ΠΟΛΥ ΚΑΛΟ	ΚΑΛΟ	ΜΕΤΡΙΟ	ΚΑΚΟ
	3	9	13	1
ΕΡΩΤΗΜΑ 12	ΓΕΡΜΑΝΙΑ	ΒΕΛΓΙΟ	ΑΥΣΤΡΙΑ	ΚΑΝΑΔΑΣ
	11	4	4	7
ΕΡΩΤΗΜΑ 13	ΠΡΟΓΡΑΜΜΑ ΤΑ ΕΞ ΑΠΟΣΤΑΣΕΩΣ	ΕΥΚΑΙΡΙΕΣ ΕΚΜΑΘΗΣΗΣ ΣΥΓΧΡΟΝΩΝ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙ ΩΝ	ΤΟ ΙΔΙΟ ΤΟ ΚΡΑΤΟΣ ΝΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΙ ΒΟΗΘΕΙΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΣΤΑ ΑΕΙ/ΤΕΙ/ΠΑΝΕΠΙΣΤΗ ΜΙΑ	
	6	4	16	

Με βάση και τα αποτελέσματα, μπορούμε να βγάλουμε το συμπέρασμα ότι οι περισσότεροι φοιτητές σε θέματα που αφορούσαν το κράτος, θεωρούσαν ότι δεν παίζει και πολύ μεγάλο ρόλο στο να βοηθήσει να εξελιχθούν οι σχολές και να συμβάλλει γενικώς στην αναβάθμιση τους ώστε να υπάρχει καλύτερη εκπαίδευση και απολαβές στον εργασιακό χώρο. Καθώς πολλοί όταν έφταναν στο ερώτημα για το αν οι επιχειρήσεις θα επένδυναν κάποια χρήματα για να εκπαιδεύσουν το προσωπικό τους με σεμινάρια, απαντούσαν με θυμό ότι δυστυχώς οι τουριστικές επιχειρήσεις πλέον εκμεταλλεύονται την κρίση στην Ελλάδα και τους νέους που θέλουν να εργαστούν στα τουριστικά χωρίς να προσφέρουν ένα υγιές περιβάλλον εργασίας. Γενικώς, βγαίνει το συμπέρασμα από την έρευνα με το ερωτηματολόγιο ότι δεν υπάρχει αισιοδοξία πλέον και ειδικά από μεριάς του κράτους που δείχνει πλέον εμφανή αδιαφορία στο να υπάρξει αναβάθμιση ακόμη και στα ΤΕΙ/ΑΕΙ και Πανεπιστήμια. Οι φοιτητές που συμπλήρωσαν τα ερωτηματολόγια έδειχναν απογοητευμένοι και ειρωνικοί με τις ερωτήσεις ότι ήταν κάτι το φανταστικό να απαντήσουν στο «Πολύ καλά» σε κάθε ερώτηση. Το μόνο που ήτα θετικοί οι 20 από τους 26 και έδειχναν ότι είναι το μόνο δυνατόν που μπορεί να γίνει είναι να φύγουν στο εξωτερικό όπως λέει και το ερώτημα 10. Οι νέοι της χώρας δεν δείχνουν πλέον αισιόδοξοι ότι η χώρας μας μπορεί να τους προσφέρει τις προδιαγραφές που ζητάνε και η μετακίνηση στο εξωτερικό είναι μια πάρα πολύ καλή επιλογή.

ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑ

Μπορούμε να πούμε ότι ο τουρισμός έχει ραγδαία εξέλιξη μέσα στα χρόνια, από παλιά μέχρι και σήμερα. Αφού τον «χρησιμοποίησαν» όλοι σαν μέσο ξεκούρασης, χαλάρωσης και αποφυγής της ρουτίνας. Η εξέλιξη αυτή είχε σαν αποτέλεσμα όχι μόνο όλο και περισσότεροι άνθρωποι να «χρησιμοποιούν» τον τουρισμό για εξερεύνηση του νέου και του άγνωστου. Αλλά μέσα σε αυτή την πορεία εξέλιξης, άνθρωποι που δημιούργησαν απλές επιχειρήσεις για να εκμεταλλευτούν αυτό το γεγονός, έφτιαξαν ολόκληρους κολοσσούς. Αποτέλεσμα, ο τουρισμός να γίνει δεύτερος οικονομικός κλάδος παγκοσμίως που συμβάλλει σημαντικά στην ανάπτυξη του ΑΕΠ κάθε χώρας. Η κάθε χώρα υποδοχής εκμεταλλεύεται αυτό το γεγονός και προσπαθεί να προσελκύσει νέους τουρίστες κάθε φορά για να αυξήσει τα έσοδα της. Μέσα από την εργασία όμως βλέπουμε επίσης ότι λόγω αυτής της μεγάλης οικονομικής εισφοράς, αποφάσισε το κάθε κράτος να στραφεί επίσης στο να διδάξει την «τέχνη» του τουρισμού σε νέους που θέλουν να απασχοληθούν με αυτόν. Βλέπουμε δηλαδή ότι οι ευκαιρίες που προσφέρονται στους νέους δεν είναι μόνο αρκετές, αλλά και το ίδιο το κράτος στο θέμα εκπαίδευσης στρέφεται προς αυτούς, για να βοηθήσει νέους που μπορούν και έχουν τη διάθεση να εργαστούν και να συμβάλλουν στην τουριστική αγορά προς όφελος των επιχειρήσεων που θα εργαστούν αργότερα, αφού τελειώσουν τις σπουδές τους. Εφόσον η οικονομική κρίση δυστυχώς, έχει «χτυπήσει την πόρτα» σε πολλά κράτη και ιδίως στην Ελλάδα, προσπαθούν να κρατήσουν και να προωθήσουν αυτό που ξέρουν ότι μπορεί να τους προσφέρει ένα καλύτερο μέλλον. Εξάλλου είναι εμφανές και από την εργασιακή αγορά, αφού όταν νέοι άνθρωποι που τελειώνουν τις σπουδές τους βρίσκουν εργασία σε ξενοδοχειακούς κλάδους, κυρίως στοχεύοντας στους πιο μεγάλους και διαδεδομένους, που σημαίνει ότι το εργατικό δυναμικό ξεκινάει από ηλικίες τον 20-22 ετών. Έτσι και οι Σχολές και τα Πανεπιστήμια έχουν στόχο να προσφέρουν τις απαραίτητες γνώσεις και εφόδια μέσω της μάθησης αλλά και της πρακτικής εξάσκησης στους φοιτητές, ώστε να σταδιοδρομήσουν επαγγελματικά στο μέλλον. Αλλά και για να μην «πεθάνει» ο τουρισμός στην χώρα. Και με βάση τα οικονομικά δεδομένα που παρουσιάζονται σε μελέτες και καταμετρήσεις της χώρας, στο τέλος κάθε χρόνου και συγκρίνοντας το με τους παλιότερους, είναι εμφανές ότι ο τουρισμός παίρνει όλο και μεγαλύτερες διαστάσεις. Έτσι είναι ένας παραπάνω λόγος για τις

εκπαιδευτικές σχολές να στραφούν ακόμη περισσότερο στο παγκόσμιο φαινόμενο που ονομάζεται τουρισμός.

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Προτάσεις για επιλύσεις προβλημάτων που μπορούν να παρουσιαστούν στη δυναμική της τουριστικής εκπαίδευσης στην Ελλάδα:

1. Να καταστούν προσπάθειες από μεριάς της εκπαιδευτικής κοινότητας ώστε να αναβαθμιστεί η τουριστική εκπαίδευση και να ενσωματωθεί στις σύγχρονες απαιτήσεις.
2. Να βρεθούν λύσεις για τις ελλείψεις και τα προβλήματα που μαστίζουν κυρίως το προπτυχιακό επίπεδο.
3. Μια λύση για την δεύτερη πρόταση είναι να προσφερθούν προπτυχιακά και μεταπτυχιακά προγράμματα σπουδών όπως και στο εξωτερικό.
4. Να υπάρξει ανάλογη δημιουργία πανεπιστημιακών τμημάτων τουρισμού.
5. Τα τελευταία χρόνια στην Ελλάδα δεν υπάρχουν ιδιαίτερες εξελίξεις στην τουριστική εκπαίδευση και δεν προσδίδουν έτσι κάποια δυναμική – Σαν λύση μπορεί να παρουσιαστεί να γίνουν κάποιες μεταρρυθμίσεις για να μετριαστεί αυτό το πρόβλημα ώστε να υπάρξει ανάπτυξη και σε ποσοτικό και ποιοτικό επίπεδο.
6. Να υπάρχουν προγράμματα εξ αποστάσεως που να προσφέρουν έτσι Διδακτορικά Διπλώματα.
7. Λόγω ανεργίας δημιουργούνται καταστάσεις όπου έτσι οι νέοι να δυσκολεύονται στο να απορροφηθούν από την αγορά εργασίας. Άρα, πρέπει η εκπαιδευτική κοινότητα να δημιουργήσει προγράμματα εκπαίδευσης στον τουρισμό ώστε να εξαλειφθεί αυτό το πρόβλημα και για να μπορέσει έτσι η χώρα μας να αξιοποιήσει αυτή την ομάδα ανθρώπων και να συμβάλλουν στο πιο δυνατό προσόν που έχει η Ελλάδα και αυτό είναι ο τουρισμός.
8. Να αναδειχθούν οι ικανοί επαγγελματίες που θα μπορούν να ανταποκριθούν στις απαιτήσεις της τουριστικής αγοράς.
9. Να δοθεί ιδιαίτερη σημασία σε θέματα που αφορούν την τεχνογνωσία.

10. Να δοθούν ευκαιρίες εκμάθησης των σύγχρονων τεχνολογιών της πληροφορικής, εφόσον η τεχνολογία έχει καταβάλλει σημαντικό κομμάτι στη ζωή μας και δεν είναι εύκολο να τη διαχειριστεί ο οποιοσδήποτε στο εξελιγμένο της επίπεδο.
11. Να διεξαχθεί πρόγραμμα συστηματικής μελέτης και έρευνας που να στοχεύει στην έρευνα των συνθηκών εργασίας στον τουριστικό τομέα.
12. Να καταστεί συστηματική παρακολούθηση των συνθηκών που διαμορφώνονται στην αγορά εργασίας και ύστερα μορφοποίηση σύμφωνα με τις ανάγκες του εκπαιδευτικού έργου.
13. Να γίνει εφικτή η διασύνδεση της εκπαίδευσης με την παραγωγή και την αύξηση της απορρόφησης αποφοίτων από σχολές τουριστικών επαγγελμάτων.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<http://oceanis.lib.teipir.gr/xmlui/bitstream/handle/123456789/3057/%CE%95%CE%9E%CE%95%CE%9B%CE%99%CE%9E%CE%97%20%CE%A4%CE%9F%CE%A5%CE%A1%CE%99%CE%A3%CE%9C%CE%9F%CE%A5.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Βλέπε:

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>,
τελευταία προσπέλαση: 24/02/2019, 15:30

Βλ.:

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>

Βλ.

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>,
Πανεπιστήμιο Πειραιά

Βλ.

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>,
Πανεπιστήμιο Πειραιά

Βλ.

<http://dione.lib.unipi.gr/xmlui/bitstream/handle/unipi/3214/Pattas%202.pdf?sequence>,
Πανεπιστήμιο Πειραιά

<https://static.eudoxus.gr/books/19/chapter-58519.pdf>

<https://static.eudoxus.gr/books/19/chapter-58519.pdf>

Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10

«ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 «ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ: ΕΝΝΟΙΕΣ, ΓΕΝΙΚΗ ΕΠΙΣΚΟΠΗΣΗ», www.grhotels.gr

Βλ, 16 ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2, ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗ ΔΙΕΘΝΗΣ ΕΜΠΕΙΡΙΑ & ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΙΣΜΟΙ», www.grhotels.gr

Βλ. σελ. 51, Υπ. Κεφάλαιο 2.2.1 Η ΣΗΜΑΣΙΑ ΠΟΥ ΑΠΟΔΙΔΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΕΣ ΣΠΟΥΔΕΣ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Βλ. σελ. 52 Υπ. Κεφάλαιο ΑΡΘΡΩΣΗ & ΑΛΛΗΛΟΥΧΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΔΟΧΙΚΩΝ ΒΑΘΜΙΔΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Βλ. σελ. 55, Υπ. Κεφάλαιο ΣΥΣΤΗΜΑΤΑ ΠΙΣΤΟΠΟΙΗΣΗΣ & ΥΙΟΘΕΤΗΣΗ ΚΟΙΝΩΝ ΠΡΟΤΥΠΩΝ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Βλ. σελ. 59, Υπ. Κεφάλαιο ΣΥΝΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΤΑΞΥ ΤΩΝ ΦΟΡΕΩΝ ΤΟΥ ΣΥΣΤΗΜΑΤΟΣ ΤΟΥΡΙΣΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ & ΚΑΤΑΡΤΙΣΗΣ & ΤΩΝ ΕΠΑΓΓΕΛΜΑΤΙΚΩΝ ΟΡΓΑΝΩΣΕΩΝ ΤΩΝ ΕΡΓΟΔΟΤΩΝ & ΤΩΝ ΕΡΓΑΖΟΜΕΝΩΝ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Βλ. σελ. 60, Υπ. Κεφάλαιο ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Βλ. σελ. 60, Υπ. Κεφάλαιο ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

Βλ. σελ. 64, Υπ. Κεφάλαιο ΠΟΙΟΤΗΤΑ ΣΠΟΥΔΩΝ, 16_ΚΕΦΑΛΑΙΟ_02.pdf

<http://okeanis.lib.puas.gr/xmlui/handle/123456789/2219>

<http://okeanis.lib.puas.gr/xmlui/handle/123456789/1825>

file:///C:/Users/User/Downloads/KEPE_Studies_50.pdf

file:///C:/Users/User/Downloads/KEPE_Studies_50.pdf

<https://etravelnews.gr/insete-auxisi-13-9-aeroporikon-afixeon/>

<https://www.brief.com.cy/oikonomia/kypros/me-dexi-mpike-i-hronia-gia-ton-toyrismo>

<https://www.insider.gr/epiheiriseis/toyrismos/115196/simantiki-ayxisi-toy-ellinikoy-toyrismoy-kai-2019>

<https://www.insider.gr/epiheiriseis/toyrismos/115196/simantiki-ayxisi-toy-ellinikoy-toyrismoy-kai1-2019>